№ 105 - 117 IX

Масс а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 30 сентябрь, 1978 шу. ● № 117 (5937). ● Мах 2 кепиг.

СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ!

ПЛАНАЛ СОВГIА— 475 ТОНН КОМСАШ

Чуйнна комсаш чуэцаш ба «Новогрозненский» совхоза кхаш леладераш. Масала, бокха толам баккха карагIдаьннад Гиряев Iалве кулгалдеча цхьоалагIча отделенерча коллективана: хIанзле 500 тонн гаргга комсаш Даьхенна дIаеннай цо, хIаьта берригача боахама дIаеннар 1480 тоннага кхоач.

Еррига шин отделене доалахьа из культура 480 гектара тIа я. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 55 центнер комсаш йоал, план 41 йолча.

— Лакха хьокхамаш дахара керттера бахьан да: ший агротехнически ханашка хьежжа комсашта Iунал лоаттадар, — йоах шоллагIча отделене управляюще Гакаев Сайд-Эме.

Цо яхар чIоагIдеш хургда цхьаццайолча бригадаша тIайицача декхарашка хьежача. Масала, Ленина орден лелаер Насуханов Бачеи Ахматханов Шейх-Ахьмади керте латтача бригадаша хIара гектара тIара 100 центнер комсаш чуэца чIоагIо яьй. Соахкарчул 25 центнер дукхагIа хургья уж.

Хьувкъам чуберзабеча дакъа лоацаш 12 бригада я. Царна юкъе хьалхагIе план кхоачашъе вIаштIехьдаьннад Элипханов Им-Iале кулгалдеча 2-ча бригада. Планал совгIа 3 тонн а йолаш, хIанзле 243 тонн комсаш пачхьалкхенна дIаеннай. Цун сийна центральни усадьбе ЦIе байракх айяьй.

ХIаьта болхлошта юкъе хьалхле лелаеш я дийнахьа 650—700 килограмм комсаш чуэцаш йола Умарова Аьсет. Социалистически яхье цунна тIехьа латт 1,5 норма кхоачашъеш бола болхлой Муталиева Яхита, Насуханова Айшет, Даудова ТIаус. Цудухьа каст-каста дикагIчарца ювцаш хул цар цIераш «молнеш» тIеи къахьегама листокаш тIеи.

Хьувкъам чуэцача иштта дакъа лоац учетеи механизацеи техникумера баьхкача студенташа а. Царна юкъе къоастабе боагIа дика болх бу комсомольцаш Цуцуева Кюри, Шидаев Адам, Миронова Галя, Петухова Ольга, Мустафаева Вурмат. Норма 120—130 процент кхоачашъю царех хIаране.

Иштта яхье хьалхалатташца ба Калоев Им-Али, Мачаев Решед, Насуханов Герман, водитель Шалаев Бетерби. Дийнахьа 20 тонн комсаш дIахьу хIаране, норма 15 тонн йолча.

Берриго хьувкъам чуберзабаьчул тIехьагIа, хьалхара моттиг яьккхача отделенена карара кара тела ЦIе байракхи бригадана цIе вымпели, хIаьта норма 200 процент кхоачашъяьча балхлочоа совгIата 50 соми, 170 процент — 40 соми, 150 процент — 30 соми лургдолаш оттадаьд. Цу тайпарча гIойленаша къахьегамхошта юкъе социалистически яхь шерагIа яржийт. Из бахьан долаш цар доаха толамаш а лакхлу.

КПСС ЦК июльски Пленума решенешта жоп луш, пятилетка кхоалагIча шера, планал совгIа 475 тонн а йолаш, пачхьалкхенна 2500 тонн комсаш дIаяла лерхI Гудермесски района боахамашта юкъе яхье хьалхалаттача «Новогрозненский» совхоза коллективо.

М. ЦУРОВ.

Дзангиев Ахьмад (сурта тIа) «Путь к коммунизму» яхача сунженски колхозе механизатор вола 15 шу совгIа ха я. Силоса хьажкIаш хьохача метте комбайнаца цаIах — шиъ норма кхоачашъю опыт йолча механизатора.

С. ХАКИЕВА сурт.

Лаьтта кийчдеш ба

ТIадоагIача шера хургболча хьувкъама лаьтта оахаши кийчдеши ба Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза кхаш леладераш. 146 гектар зяби гурахьа дувча ялата кIал 73 гектари аьхад. ХIанз гурахьа де дезача ялата уж кхаш тоадеш ба механизатораш. Царна юкъе къаьстта овсаре къахьег трактористаша Сапараев Амаде, Сельмурзаев Шахида, Мунаев Вахас. Дийнахьа 13 — 15 гектар лаьтта цамцадоаккх царех хIаране, норма 9 гектар йолча.

Ц. МУХТАРОВ.

ДОАКЪАР ШОРТТА ДА

Шортта доакъар Iалашдаьд Грозненски района «Куларинский» совхоза къахьегамхоша: 7 эзар тонн совгIа силос, 1600 тонн йол, 3 эзар тонн ча. Цхьан шерен ах шерен тоъал да Iалашдаь доакъар. Из болх беча донкха дакъа юкъедихьад коммунисташ Дзугуев Хьамиди Зурмаев Бахьаудини керте латтача звепоша.

О. ШАДИЕВ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

1978 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШИ ТIЕХКХОАЧАШИ ЯРА, 1978 ШЕРА 8 БЕТТА ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТИ БАЛХА ДИКАЛИ ЛАКХЪЯРА ТIЕХЬАРА КЪОВСАМ ЧIОАГIБАРА РАЙОНАШТА, ГIИШЛОН, МОНТАЖНИ, ПРОЕКТНИ ОРГАНИЗАЦЕШТА, ГIИШЛОН ИНДУСТРЕ ПРЕДПРИЯТЕШТА ЮКЪЕ ЯЬРЖАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШКА А ХЬЕЖА КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА БЮРОС, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТО, ОБЛСОВПРОФО, ВЛКСМ ОБКОМО СОЦАМ БАЬБ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬЕ КОТЬЯЬННАРГ ЛАРХIА

РАЙОНИЙ ХЬАЛХАРЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА:

Старопромысловски район,
Наурски район,
Шалински район.

РАЙОНИЙ ШОЛЛАГIЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА:

Малгобекски район.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ ХЬАЛХАРА МОТТИГ ХЬОЖАЕ:

«Чечингсельстрой» треста,
Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-7,
«Чечингсельстрой» треста ПМК-920,
«Чечингражданпроект» проектни института,
Грозненски аьшкбетонни конструкцей завода,
Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управленена,

ШОЛЛАГIА МОТТИГ:

Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-6,
«Чеченингушводстрой» гIишлошъяра управлене ПМК-2,
Нохч-ГIалгIай карьероуправленена;

КХОАЛАГIА МОТТИГ:

«Чечингколхозстрой» объединенена,
«Грознефтехимремстрой» треста № 4 йолча специализированни ремонтно-гIишлошъю участка,
«Чечингколхозстрой» объединене Грозненски межлесхозни дIа-юха лелача мехколоннана,
«Чеченингушводстрой» гIишлошъяра управлене Аргунски аьшкбетонни хIамаш еча завода.

Цунца цхьана соцам тIа парте Ачхой-Мартановски, Веденски, Назрановски, Ножай-Юртовски, Советски, Заводской райкомий, Гудермесски городской комитета, хIаьта иштта «Жилгражданстрой», «Чечингремстрой» трестий, «СевКавнефтегазстрой» объединене Грозненски группа кулгалхой теркам тIаберзабаьб капитальни гIишлошъяра 8 бетта план кхоачаш ца яра, из гIулакх тоадара де доагIар делга царгара хьадийхад.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ДЕШАРА БОЛХЛОШТА РСФСР ШКОЛА ЗАСЛУЖЕННИ ХЬЕХАРХО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Халкъа дешара даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларах РСФСР школа **заслуженни хьехархо** яха сийлен цIи лойла:

1. **Басина** Элиссо Даниловнана — город Грозенрча № 2 йолча юкъарча дешара юкъерча школа хьехархочоа.
2. **Бескова** Антонина Матвеевнана — город Грозенрча № 46 йолча юкъарча дешара юкъерча школа дешарахкетама балха йолча директора заместитела.
3. **Бирюлькина** Елена Михайловнана — город Грозенрча № 20 йолча юкъарча дешара юкъерча школа хьехархочоа.
4. **Дадагов** Бадрудин Дадаговича — халкъа депутатий Гудермесски городской Совета исполнительни комитета халкъа образоване отдела заведующена.
5. **Саидов** Наги Рашидовича — город Аргунерча № 3 йолча юкъарча дешара юкъерча школа хьехархочоа.
6. **Сехин** Григорий Федотовича — халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполнительни комитета халкъа дешара отдела школай инспектора.
7. **Усманов** Майрбек Юсуповича — Надтеречни района № 1 йолча юкъарча дешара юкъерча школа директора.
8. **Эльдаров** Замид Багаевича — Ножай-Юртовски района Беной-Веденски юкъарча дешара юкъерча школа директора.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва,
1978 шу, 27 сентябрь.

СИХОНЦА ЧУЭЦ ХЬУВКЪАМ

620 гектар дIалоацаш я Надтеречни районерча «Новогорский» совхозе укх шера чуэца еза комсаш. Уж дика хьувкъынйитара дукха къахьийгад коллективо.

— Тха механизатороша къаьстта чIоагIа терко яьй комсашта лазараш ца хилийтара, — йоах совхоза директора Заурбеков Увайса. — Ийссазза-иттазза молхаш техай ерригача комсашта, хIаьта цхьаццайолча моттигашка кхы дукхагIа а.

Районерча боахамашта юкъе эггара дикагIа хьийкъай совхоза комсаш. ХIара гектара тIара 49,6 центнер хьувкъам чуэц укхаза, е планал 5 центнер гаргга дукхагIа. Совхозе а дикагIа хьийкъай коммунист Гехаев Ширвани управляющи волча 1-ча отделенера комсаш. Дийнахьа болх сихбенна ха яр тхо управляющеца шоллагIча бригаде кхаьчача. Бригадана кулгалдеш я Исаева Тамара. 73 гектар латаш йола комсаш я коллективо доал деш. Царех 24 гектар чуйица яьннай, хьаьхьа заводе дIаяхьийтай 193 тонн комсаш, шера планагIа 328 тонн йоагIача. ХIара гектара тIара яьннай 69,4 центнер комсаш. Районе бокххагIа бола хьувкъам ба из.

Тамаре дегагIозаца цIераш йоах комсашта Iунал деча а тахан уж чуэцача хьалхалаттача а болхлой. Царех ба Касумова Сакент, Умалатова Буку, Хасиева Заргал, дукха кхыбараш. Норма 280 килограмм йолча, 450—500 килограмм комсаш чуэц царех хIаране дийнахьа.

— Тхона хIара шера чIоагIа новкъостал ду Грознерча № 1 йолча технически училища дешархоша, — йоах бригадира, — укх шера а хьинаре дакъа лоац цар. Къаьстта дика болх бу мастер Яковлева Мария Михайловна йолча аппаратчиккий шоллагIча группо. Дешархошта юкъе массарел дукхагIа хIара дийнахьа комсаш чуэц Висайтаева Умисата, Омаров Омара, Сейдаметова Уснияс, кхыбараша.

Дика лел комсаш чуэцара балхаш Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалера, ВЛКСМ XVIII съезда делегата, къонача коммуниста Хазуев Султана кулгалдеча йиълагIча бригаде а. 88,5 гектара тIа я цу коллективо лелаеш йола комсаш. 58,4 центнер комсаш чуэц цо хIара гектара тIара. Бригадерча болхлошца цхьана укхаза комсаш чуэцаш ба Грознерча № 9 йолча технически училищера дешархой — ялх группера 106 саг.

Комсаш чуэцаш боахкача совхоза шин болхлоех дикагIа толамаш доахаш ба Денильханова Ану, Бетризевар Розеи Дибахани, тракторист Вацуев Салавди, дукхха кхыбараш.

Дика да хьокхамаш массаза тIехьаюсаш хиннача ялхлагIча бригаде а. Ше хьалха кулгалдеш хинна толашагIйола бригада къонагIчарга дIа а енна, укхаза бригадиралла енай вай республика Лакхехьарча Совета депутат Энгиноева Залпа. Цу коллективо лелаеш 73 гектар латаш йола комсаш я. ХIанзлехьа царех ахаш чуйица яьннай, хIара гектара тIара 49,6 центнер комсаш чуэц бригаде.

Кхехкаш ба комсаш чуэцара болх совхозе. ХIара дийнахьа болх беш хул нйс бIаь совгIа саг. Царна юкъе 200 гаргга совхоза шин болхлона, вожаш Грознерча технически училищашкара дешархой ба.

Атта гIулакх дац иззал дукхача наха лерттIа болх бе а салаIа а эша хьалаш вIаштIехьдахар. ХIаьта а совхоза кулгалхой дика вIаштIехьдаьннад из гIулакх. ЦIена, йIайха салаIа моттигаш, кхача кийчбеш дика столовеш, сарахьа хьажа телевизораш, культурно салаIара кхы эшар да дешархошта. Группашта юкъе шерра яьржай социалистически яхь. Итогаш хIара дийнахьа пенгазета тIа язъю.

Хьалххехьа къоастаьй совхозе дикагIа болх бу дешархой морально а материально а белгалбахара мероприятеш. Масала, пхе дийнахьа дикагIа хьокхамаш даьхача группашта ахчан совгIат лу. Хьалхарча итогех социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Л. И. Горожанкина мастер йолча 9-ча группо, шоллагIа моттиг — 20-ча группо (мастер Л. А. Кондрашина), кхоалагIъяр— 17-ча группо (мастер Л. Ф. Михайлова). Эзар сом гаргга ахчан совгIат деннад царна совхозо. Еррига комсаш чу а ийца итогаш яьчул тIехьагIа хьалхара моттиг яьккхача группана ахчан совгIат дала а Эльбрусе экскурсе яха мах боацаш путевка яла а лаьрхIад совхозо.

— Совхоза болхлоша а, хIаьта иштта тхона новкъостал деш болча дешархоша а чIоагIа деган гIоздаьнна тIайицаб КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Л. И. Брежнев Кавказе варах, Къилбаседа Кавказа республикай кулгалхошца вIашагIкхетарах бола хоам. Цо даьча хьехамаша кхы а дикагIа балха толамаш дахара совхоза къахьегамхой деган ураоттаду, — йоах совхоза парткома секретара М. Гидизова. — Оаха лаьрхIад лоацача хана комсаш чуйица яхен пятилетка кхоалагIча шерара социалистически декхараш тIахкхоачаш а деш, планал совгIа 500 тонн комсаш пачхьалкхенна дIаяллеи.

А. БАСИЕВ.

Къахьегама сийле

«Шалинский» совхозе Iаьсий леладеш йола Абдулкадырова Марха районал гаьнна арахьа йовзаш я дика къахьегамхо хиларца.

Совхоза ферме балха из енай шийтта шу хьалха, зIамига йолча хана. ХIанз цIи хеза хьайбаш леладу говзанча я. Ден-бус цунгарча Iаьсашта тIакхет 550 грамм а кхы дукхагIа а дулх.

Мишта доах Iа иззал тIехдика толамаш? — хьаьттар аз Абдулкадыровайга.

— Хьай болх хьона безе толамаш хургда, — аьлар Мархас. — Сона цIаккха дег тIа дессадац айса ферме бода никъ хьаэцарах дехкеяла. Ахархочун къахьегам бера хана денз бовзаш хиннай. Тха дезале берригаш а къахьегаш хиннаб: дан нанеи — колхозе, хIаьта тхо, бераш — бешамашка, кхай тIа...

С.-С. САИДОВ.

ДИКА КИЙЧО Ю IАНА

ЧIоагIа дог раьза хинна тIайицар тха колхоза хьайбаш леладераша КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш. Царна гIулакхаца жоп а луш, хIанз, хьайбаш Iана чусовцаду ха хьатIа кхоачача деношка, ферма коллективо деррига низаш оарцагIдаьхад хьайбашка йIайхача помещенешка Iа даккхийтара.

100 гаргга бежан да колхозе. Керттерча даькъе хьайбаш чулаттача корпусе ремонт яра балхаш чакхдоалаш латт. Кораштa кизгаш дIаовттадаьд, кхийшта чухьнахьа, хьаьшта кIир техай, дизенфекци яьй. Дика къахьийгад ремонтни балхаш деча бригадо. Виъ саг ва цунца верригаш а. Цар бехачара асфальт кердабаьккхаб, наIараш тоаяьй деррига кхыдола балхаш даьд.

Хьайбаш леладерий а йоакхо яьй оаха. Дояркашеи скотникашеи салоIача цIеношкара пийшкаш тоаяьй, кIир теха цIенош кийчдаьд. Ферма заведующе Евлоева Марема новкъостал а деш, цIе уголок кийчъяьй. Хьалхалаттача хьайбаш леладерий социалистически декхараш, портреташ чудоахка рамкаш басаранца хозъяь кийчъяьй. ЦIеча уголоке хургда керда газеташ, журналаш, телевизор, радиоприемник. Кирпишках даьча доккхача сийрдача цIагIа я уголок.

Хьайбашта дика кийчо яьй оаха, кхоачам болаш кийчдаь а дIахо кийчдеш а латт доакъар. ДIайийна баьцаш эсала хилар кхета а деш, наькъа йистошкара, сомий бешамашкара баьцаш хьекхай. Кхыметтел баьцадаарий бешамашка буц увш йолча йоархIех а доакъар даьд оаха.

ХIанз хьокхаш латт дIайийна суданка. Косилкаца йол хьокхаш воал Боков Хьасан. Дика къахьег цо а, цунцарча болхлоша Ганиев Идриса, Евлоев Умалата, Фаргиев Османа а. Укх шера цар дош деннад планал совгIа 20 тонн дика йол кийчъе.

Ферма юхе токхораш яь латт 200 тонн ча, планагIа 150 тонн мара ца езача. Мошача доакъара лаьрхIа 2000 тонн силос Iалашъе езаш да тхо. Ханнахьа силосни комбайнаш кийч а яь, 18 сентябре дIадоладеннад хьажкIаш хьакха. Ши комбайн я болх беш — Зангиев Хьамзатеи Парижев Iалиханеи. Дика болх бу цар а, ферме силос дIакхухьача шофераша Фаргиев Мухьмада, Галаев Тархана, Фаргиев Вахас а. Тхона новкъостала яйтай Назрановски автотранспортни предприятера пхи машин. Дика болх беш хьабоагIа цар водителаш. Таханарча дийнахьа оаха ферме кIоагача чуеллай 180 тонн совгIа сенаж.

Кийчдаь доакъар кходеш, суданка чуйицача кхашка эрий тIаьннача баьцаш тIа доажаду доахан хIанз. Шоай декхараш тешшаме кхоачашду скотникаша. ДIабахача бетта къаьстта дика хиннай шурий хьоанал.

Шурий хьоанал лакха хиларах бархI бетта план тIехкхоачашъяьй. 90 тонн шура йохка езача пачхьалкхенга ехкай 120 тонн.

Август бетта моша хьажкIаш йийнача доажадеча хана доахана шура дукхагIа лора. ХIанз а кхы дукха лохъеннац: хIара Iаттагара 6 килограмм шура йоаккх юкъера лаьрхIача. ХIаьта хIара беттача Iаттагара йоаккхар лаьрхIача кхы а дукхагIа хул из. Оаха лерхIачох, Сийлахь-боккхача Октябра цIей хьатIакхоачаш шура яккхара шера план кхоачашъергья ферма коллективо.

Пятилетка кхоалагIча шера халкъа боахама план кхоачашъеча дика дакъа лоацараш кIезига бац ферме. Дукккхача шерашка овсаре къахьегаш хьайоагIа районе йовзаш йола доярка коммунист Цечоева Алпату. Шера планагIа 1750 килограмм шура яккха езаш яр из. БархI бетта хIара Iаттагара цо яьккхай 1700 килограмм. Укх деношка цо рапорт делар ший шера йола плани социалистически декхараши кхоачашдарах. Иштта дика къахьегаш хьабоагIа дояркаш Фаргиева АсмаIи Падиева Фадимани. Уж а гаргга ба шера план кхоачашъе.

И. БИТИЕВ,
Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза председатель.

ДИКАГIЙОЛА ПРОДУКЦИ—ДУКХАГIА

Производства эффективность, балха дикал лакхъяр, 1978 шера хьалхарча квартала халкъбоахама плана задаеш толаме кхоачашъяр духьа лелаяьча социалистически яхье эггара доккхагIа хIамаш карагIдувларах Грозненски ацетонови завода коллективана еннай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх.

Укх шера шоллагIча квартале баьча балха итогегIа Заводской района мехкдаьтта чакхдоахачеи микробиологеи предприятешта юкъе лелаьча социалистически яхье хьалхара моттиг лаьцай завода коллективо.

Балха тIа шоаш лаьца темп июле а августе а лаьгIъянзар завода къахьегамхоша. Укх шера 8 бетта товарни продукци маьхала яккхара план 104,9 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул 6 процент лакхъяьй, планал совгIа 770 эзар сома продукци маьхала яьккхай.

«ТIехьаяусаш уллув цхьаккха а воацаш», «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхаш девизаш а йолаш болх беш я завода коллектив. Завода ерригача подразделенешка социалистически яхь лелаю. Заводской комитета шерра ча заседане хIара бетта-бетта яхьа итогаш ю. Призовой моттигаш лийцача цехийи участкайи коллективашта карара кара тела ЦIе байракх, ахчан преми лу, цар бокъо я лоаллахарча республикашка — городашка Баку, Тбилисе, Баксански чIоже, кхыча моттигашка, шоай аргIа хьатIа а кхачалехьа, экскурсе баха.

Социалистически яхье цкъа санна, дукхаза а призовой моттигаш яьхай В-12 доакъара витамина цеха, растворителий цеха, механически мастерске, ОТК лабораторе, КИП-и А-и участка, завода кхыча производственни коллективаша.

Яхь лелаераштa юкъе хьалхалатт: В-12 доакъара витамина цеха аппаратчикаш-коммунистически къахьегама ударникаш Джамалдинова Аниса Махмудовна, Урсова Людмила Алексеевна, «Къахьегама Сийлен» ордена кавалер слесарь Клочко Филипп Степанович, растворителий цеха аппаратчикаш Овсянникова Екатерина Степановна, комсомолка Колкина Татьяна, Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалер механически мастерске слесарь Милькин Александр Данилович, завода дукха кхыбола къахьегамхой.

Завода коллективо дукха болх бу арахецача продукце дикал тоаяра. Технологически дисциплина тоаяр, организационно-технически мероприятеш юкъеяхьар бахьан долаш завода къахьегамхой вIаштIехьдаьннад ерригa продукци дикала хьалхарча категорегIа арахеца, хIаьта укх шера 22 августе заводе арахецача продукце керттерча тайпаех цхьаннена — ацетона, сийлахьа пхисабарг — дикала Знак еннай Пачхьалкхен комиссе. Карарча пятилетке арахецача продукце шин тайпанна — бутанолаи В-12 яхача доакъара витаминаи кхы а дикала Знак лургйолаш болх бе лерхI завода коллективо.

Хьайбай боахама химизаци яро юртбоахама хьайбай продуктивность лакхъергйола керда наькъаш хьадийллад. Мехка юрта боахама эшараштa арахец ацетонови заводо лаьттах тIадоалача доакъаращца йоацаши унахцIенагIа дола Iаьсий хьахилийтара, дулх дукхагIа тIадеттадалийтара, Iаьсий кIезигагIа дойтара гIо деши йола В-12 доакъара витамин.

1976 шера заводе арахеца йолаяьй ацидофилин — шоргашка хулача лазарашта духьалара а хIаьта иштта Iаьсаштеи коа тIарча оалхазарий кIоригаштеи дулх дукхагIа тIадеттадалара гIо деш йола а профилактикаи терапевтически средство.

ДIадахача 1977 шера, завода коллективо арахеца йолаяьй керда тайпа продукци — премиксаш. Царех пайда эц комбикормаш тоаяра. Биологически чIоагIа пайдана веществаш — витаминаш, микроэлементаш, антибиотикаш, аминокислоташ — премиксашта юкъейоагIаш йола ферменташ — хьайбай организма чу боккхача лоархIаме я. диаь доакъар дегIах дикагIа латийташ йола катализатораш уж хиларах. Iилматохкама юртбоахама институташта гучадаьнначох, доакъаращца тоъаш йоаца биологически чIоагIагIа йолча веществай комплекс дIатIатохаро торо хулийт дозал дукхагIа тIадеттадалийта: хьакхарчашта — 20—24 процент; Iаьсашта — 20 процент дукхагIа дулх тIадеттадалийта; доаханга 10 — 19 процент шура дукхагIа ялийта; 1 килограмм продукци яккхарга дIадода доакъар цхьан ханна 10—15 процент кIезиг а деш котама кIоригашта дулх дукхагIа тIадеттадалийтеи фуаш дукхагIа дайтеи.

Гаьнарча Малхбоалеи Белоруссеи кхаччалца йолча мехка дуккхача областашка кхухьийт тха заводо ший продукци, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР зооветснабо геттара кIезига кхухь продукци. Масала, 1978 шера 6 бетта заводо республика доазонел арахьа маьхала яьхай 820 тонн премиксаш, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР-е ехкаяц 20 тонн мара. Завод вай республике доакъарий база а хинна дIаотталургйолаши отта езаши я.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума соцама жоп далар духьа завода болхлоша, шоай низаш алсам а даьха, укх шере а миллион совгIча сома маьха планал совгIа продукци лургья юрта боахама.

С. РОДИТЕЛЕВ,
Грозненски ацетонови завода профсоюза заводской комитета председатель.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ПАРТКОМ ОТЧЕТ ЛУШ Я

Чакхдоалаш латт иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу. ДIадахха шераш балхах дизза дар «Сельхозтехника» Шалински МРО коллективана. Дукха гIуллакхаш чакхдаьхар производства эффективности балха дикали тоаеш. Из ишта долга хоалора партийни организаце секретара Медаев ХIарона яьча докладаген отчетно-хоржамий партийни собране коммунисташа даьча къамаьлашкен ладийгIача. Докладчико белгалдаьккхар, планаши социалистически декхараши толаме кхоачашделга партийни организаце ший денал айдарца вIаштIехьдаьнна хилар. Парте XXV съезден КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумен решенеш кхоачаш а еш, цехийи участкайи партийни организацеша тоабаьб организационно - политически болх, лакхбаьб боахама доал дарен коллектив хьалкхеярен ший лоархIам. Отчетни хана чухь МРО партийни организаце КПСС членалла хьайцав 3 саг, хIаьта КПСС членалла кандидат — 4 саг. ХIанз юххьанцарча партийни организацена юкъевоагIа 46 КПСС члени 4 КПСС членалла кандидати. Уж берригаш а шоашкара хьоккхам гойташ къахьегаш ба, цар хьинаре дакъа лоац предприяте общественно-политически вахаре.

Партийни организаце боаггIаш бола теркам тIабахийтаб производства эффективности балха дикали тоаяра, социалистически яхь ма-йоаггIара лелаяра дешашта. Берригача болхлоша, цехийи участкайи коллективаша болх бу «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх», «Пятилетка кхаь шера план — СССР керда Конституци тIанийца шу дузача денга» яхача девизагIа.

Юххьанцарча партийни организаце отчетно-хоржамий собране теркам тIабохийташ коммунисташа дийцар критикен, самокритикен, коммунистий хьинар айдарен, тIадиллача гIулакхах бола цар бехктокхам лакхбарен дешаш. Партийни организаце кIезига гIулакх даьдац профсоюзнии комсомольскии организацей болх тоабе гIерташ. «Сельхозтехника» Шалински МРО болхлоштен инженерно-технически болхлоштен цу гIулакхаша гIо дир пятилетка кхоалагIча шера планаши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашделга вIаштIехьдаккха. Ишта, масала, 1978 шера шоллагIча квартале Ерригроссийски социалистически яхье кхоалагIа моттиг яьккхар «Сельхозтеника» Шалински МРО коллективо. Цунна елар РСФСР Сийлен диплом ахчан премии. Цу яхье дика толамаш даьхар Тумхаджиев Сайд-Эме кулгалдеча № 7 йолча тракторни бригадацарча механизатораша. Царех цхьабараштa халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка медалаш елар.

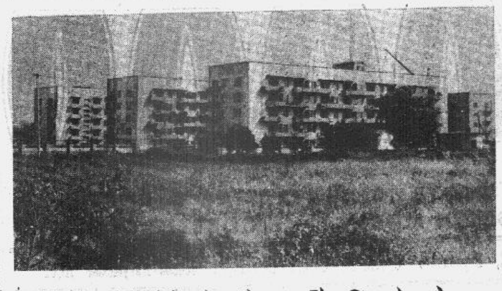
МРО коллективо продукцена реализаци яра бархI бетта план 106 процент гаргга кхоачашъяьй. Вешта аьлча, 2070 эзар сома продукцена реализаци яьй, план 1957 эзар сом долча.

Цехашкеи участкашкеи къахьегаш ба шоай балха говзанчаш. Царех ба токарь С.-Х. Арсанов, слесараш А. Бицигов, Д. Джамуханова, Х. Абубакарова, шофераш Ш. Хасуханов, А. Газимиев, кхыбараш.

Коммунисташа С.-А. Дакаева, Т.-А. Татаева, Н. Масаева, кхычар шоаш къамаьлаш деш белгалдаьхар карагIдийнна гIулакхаши долаш дола кхоачамбоацараши. Хан-ханнахьа арахецац «Молнеш», дуккхача коммунисташа йоаггIача тайпара яц критикеи самокритикеи, моттигаш нийслу партийни собранешка тIехьабусаш. Цар дийцар трактораша лоаман халача хьалашка болх беш хиларах, тишъеннача техникана капитальни ремонт е езаш хиларах, керда, цIена техника эшаш хиларах, тIалуста саьрг боацаш электроцехо 2 бетта болх ца барах, кхыдолча кхоачамбоацарех. Дийхар керда хержача партбюрос уж кхоачамбоацараш дIадоахилга.

«Сельхозтехника» Шалински МРО юххьанцарча партийни организаце баьча балха итогаш а йийца, собране дакъа лоацаш хиннараша дIахора декхараш белгалдир. Керда хержа партбюрон цеховой парторганизацеши декхарийла я иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера а бIарччача пятилетка а заданеш ханал хьалха толаме кхоачашъяр духьа коммунисташи берригa болхлойи оарцагIбаха.

З. ХИЗРИЕВ,
юртара корр.

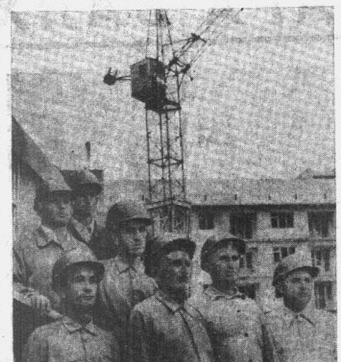

ХЬИНАР ДОЛА ГIИШЛОНХОЙ

17 шу совгIа ха я Точиев Iазе Iумара тайп-тайпара гIишлон балхаш ду. ХIаьта хIанз из кулгалдеш ва 32 сагах латтача бригадана. Лоацчача хана цу бригадо город МагIалбике хьалъяьй 1320 моттига лаьрхIа больница, 24 квартира йола цIа, Алхан-Кале типовой школа, бархI бIаьн ткъаь нийси квартира йола шии цIа. Цар хьалъяь еррига объекташ уж хинна Iац.

ХIанз Точиева бригада Маяковске цIерагIча городоке 45 квартира йола цIа хьалдеш я. Из бригада хестаю № 11 йолча гIишлон управлене. Дукха ха йоаццаш сихагIеи дикагIеи кирпишк Iойиллара тIехьа республика гIишлонхошта юкъе яьржача яхье цар шоллагIа моттиг яьккхар.

Республикерча гIишлошъерашта юкъе денгара денга шерлуш латт пятилетка кхоалагIча шера планаши тIанийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара тIехьа йоаржаяь яхь. Цу яхьа юкъе я I. Точиева бригада а (лохехьарча сурта тIа. Лакхехьа — цо хьалдеш дола керда цIенош).

С. ХАКИЕВА сурташ.

ЛАЬТТАН КIАЛ ДОАХА ТОЛАМАШ

Дезача цIейна — СССР Конституце шу дузача денна накъайодаш айденнача хьинарца къахьегаш я «Малгобекнефть» НГДУ скважинашта лаьттан кIала ремонт еш йола бригада.

Белгалдаьккхача лоархIам болаш да 1977 шера укх ханаца нийсдича, лаьттан кIалара хIара ремонт чакхъяккхара ха 2 бригада-сахьата лоацъеннилга. Из хIанззалца укхаза ца хинна хIама да.

Насосни скважинашта ремонт яр сихдара чотах духхьал бархI бетта цу скважинашкара кхы тIа а 37250 тонн мехкдаьтта даьккхад мехкдаьттахоша.

ХIаьта «Малгобекнефта» скважинашта лаьттан кIалара ремонт ераша иттлагIча пятилетка кхаь шера план 27 сентябре кхоачашйир.

Республика берригача къахьегамхоша санна айденнача хьинарца къахьег цар укх деношка КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Азербайджански ССР-ен, цигара юхавийрзача вай столице Грозней даьча хьехамащцей указанешцей дувзаденна.

Кхы тIа а тIехдика къахьега дош лу ремонтникаша. 7 октябрь тIакхоачаш кхы а 5 скважинана ремонт е а лерхI.

А. АЛЕРОЕВ.
«Малгобекнефть» НГДУ ЦКППРС къахьегама нормировани яра инженер.

Мишта кхоачашду тIайнйца декхараш

МАССАНЕ А ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ ХИЛЧА

СССР керда Конституци тIанийца шу дузача денна сийленца накъабахара, машинашъерий дезача цIейна къахьегама совгIат кийчдара доккхий декхараш тIанийцадар «Красный молот» завода болхлоша. Планал совгIа 300 эзар сома маьха товарни продукци арахеца, 20 эзар сом мах бола халкъа эша товараш кийчде, заданел совгIа кхо бIаь эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци маьхала яккха, къахьегама овсарле соахкарчул 4,6 процент лакхъе, заводе арахецаш йола цхьайтта издели паччахьалкхен дикала Знак йолаш хилийта, предприяте еррига кийчъеча продукцех 28 процент яр из знак йолаш хилийта, фондаша юха хьалучун боарам 1,7 процент лакхбе, дукха металл, электроэнерги, условни доагор, кхыйола материалаш кхоe социалистически декхараш тIанийцадар цар.

Пятилетка кхоалагIча шера бархI бутт чакхбаьннаб. Мишта кхоачашду машинашъераша шоаш тIанийца бехктокхаме декхараш?

Производства эффективности балха дикали лакхъяра тIагIертта къовсам а лоаттабеш, цар доахача къахьегама толамаша къаьгта хьахьокх уж декхараш цар толамца кхоачаши тIехкхоачаши деш хилар. Валови продукци арахецара бархI бетта план дикка тIехкхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахийцай 324 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Из хул шера тIанийцача декхарех планал совгIа арахеца лаьрхIача продукцел 24 эзар сома маьха дукхагIа. Продукци маьхала яккхара шера тIанийца декхараш 76 процент кхоачаш а деш, бархI бетта заданел совгIа машинашъераша маьхала яьккхар 229 эзар сома маьха товарни продукци. Цхьайтта тайпа продукци я заводе кийчъеш паччахьалкхен дикала Знак йолаш. Царех я фонтанни арматура, шин тайпара задвижкаш, шин тайпара буровой насосаш, кхыйола продукци. Паччахьалкхен дикала Знак йола продукци арахецара паччахьалкхен план 101,9 процент кхоачаш а еш, бархI бетта заданел совгIа арахийцай из продукци итташ эзараш сомий маьха. Предприяте еррига кийчъеча продукцех 28,3 процент яр из продукци я, шера тIанийцача декхарех хила езаш яр 28 процент мара йоацача. Цу масалаша къаьгта хьахьокх арахеца продукци дикагIеи дукхагIеи хилийтара шера тIанийца хинна социалистически декхараш а хIанзлехьа дикка тIехкхоачашдаь хилар.

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева СибарегIа, Гаьнарча Малхбоале ваха волаш яь указанеш ларде а лувцаш завода машинашъераша ханал дукхa хьалха кхоачашдаьд «Тюменьгазпром» объединене заказагIа йола цементировочни агрегаташи буровой насосаши дIаяхьийтара шера тIанийца хинна социалистически декхараш. Ишта ханал дукхa хьалха кхоачашдаьд цар минеральни удобренеш хьаеча вай мехкарча предприятешта эша аппаратураш арахецара шера тIанийца хинна социалистически декхараши паччахьалкхен плани.

Производства деррига техннко-экономически хьокхамаш тоадара тIанийца хинна социалистически декхараш а тIехкхоачашдеш ба «Красный молот» завода машинашъераш. Къахьегама овсарле лакхъяра бархI бетта план 100,8 процент кхоачаш а еш, соахкарчул 3,8 процент лакхъяьй из укх шера бархI бетта. Заводе планал совгIа арахийца еррига продукци хIана яц аьнна цун чотах кийчъяь я. Фондаша юхалур алсамдаьккхад 2,2 процент, шера тIанийцача декхарех яккха езаш хиннар 1,7 процент мара йоацача. Толамца кхоачаши тIехкхоачаши деш да кхомбаран хьурматдаран шера тIанийца социалистически декхараш а. Укх шера машинашъераша кходаьд 410 тонн совгIа металл, шера тIанийца декхараш 151,5 процент кхоачаш а деш 38 тонн турбаш, 978 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, дукха условни доагор, кхыйола материалаш. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера кходаьд 74 эзар сом.

Ши-шегIа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Цун керттердар да къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккха, хьинар кхо ца деш къахьегача машинашъераша шоай торонехи кхоачамехи бизза пайда эцар. Цу лоархIамеча балха тIа хьинаре дакъа лаьцад завода берригача болхлоша, къаьстта а рационализаторашеи изобретателашеи. Пятилетка хьалхарча шин шерен ах шерен цар кийча яь производствана юкъейихьача 1054 рационализаторски предложенеи шин изобретенеи шера производствана беш бола пайда 632 эзар сом да. Из хул пятилетка хьалхарча кхаь шера тIанийцача декхарех бе лаьрхIача пайдах 86 процент. Шин шерен ах шерен предприяте рационализаторашеи изобретателашеи еннача рационализаторски предложенеша кходайтад 1192 тонн металл, 888 эзар кубически метр Iалама газ, 2314 тонн Iы, 1149 кубически метр кислород, 1690 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Продукци арахецарга дIабода къахьегам 211 эзар норма-сахьат кIезигагIа хилийтаб, 339 эзар сома маьха кхыйола материалаш кхояьй.

Къаьстта боккха пайда беш я рационализатораша, инженераша В. Цыгановеи И. Врублевскаяси Кокила конструкци хувцара енна рационализаторски предложени. Цо торо хилийтар 24 тонн коача болат, 16750 киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Шера цо беш бола пайда 1980 сом да. Инженераша, рационализатораша А. Одиноченкос, Г. Вылегжанина еннача рационализаторски предложене вIаштIехьдоалийт изделеш хьаярга дIабода къахьегам 4082 норма-сахьат кIезигбе, 47 тонн диткъа аьшк кходе. Шера цу предложене беш бола пайда 3160 сом да. Болхлошта юкъе дикагIбола рационализатораш лоархIаш ба № 12 йолча цеха слесараш А. Левченкои, В. Дорошенч. АТЗ яхача турба конструкци хувцара цар еннача предложене вIаштIехьдалийтар уж турбаш хьаярга дIабода къахьегам 990 норма-сахьат кIезигбе, 2,8 тонн кIала кходе, шера 950 сом совгIа производствана пайда бе.

Творчески балха тIа хьинаре дакъа лаьцад ВЛКСМ 60 шу дузача цIей сийна къахьегама вахте эттача завода комсомольцашеи кагирхошеи «ДикагIйола рационализаторски предложени кийчъяр» яхача конкурсе дакъа лоацаш ба уж. Цу конкурсе котбаьннараштa яла оттаьй премеш. Укх шера хьалхарча ах шера конкурсе дакъа лоацаш хилар 59 къона болхло, инженерно-технически болхло. Къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара, бедал, материалаш кхояра тIаерзаь цар производствана юкъейихьар 78 рационализаторски предложени. Цар предприятена итташ эзараш сомаш пайда баьб. Эттара боккхагIа пайда луш я кхоалагIча цеха слесара Шушпанов Виктора, № 17 йолча цеха механика Емельяненко Юре енна рационализаторски предложенеш.

Завода коллективо доахача толамашта юкъе дизза дакъа а лоацаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Немухин Геннадий Павлович керте латтача кхоалагIча сборочни цеха коллективи Фролов Анатолий Ивановича кулгалдеча кузнечни цеха болхлойи. Кузнечни цеха коллективо пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъе декхараш тIа а нийца, уж толамца кхоачашдеш да. ВорхIлагIча октябрга кхаь шера план кхоачашъе декхараш тIанийцад заводерча бIаьш болча болхлоша. Царех ши бIаь гарггача болхлочо шоаш тIанийца социалистически декхараши кхаь шера плани хIанзле а дикка тIехкхоачашъяьй. Пятилетка диъ шера план кхоачашъяьй ткъаьх болхлочо. Царех ба токараш Юсупов ТIаус, Фурежеровский Георгий Иванович, Висерханов Махьмад Висерханович, Мамаев Виктор Васильевич, слесарь Куковицкий Юрий Николаевич, кхыбараш. Шоаш кийчъю продукци тIехдика мара а ца хулийташ хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

ПАРТЕ ДОШ ШЕРРА ДОАРЖАДУ

Ши бутт совгIа ха я Сунженски района идеологически болхлоша КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешта пропаганда еш йола. Из болх беш ва укхаза 80 лектор, докладчик, 160 агитатор, 55 политинформатор.

Цу хьакъехьа пхийттазза района къахьегама коллективашка къамаьлаш даьд «Знание» общества члена В. Т. Чебоксарова. Цо ше къамаьл деш шерра дIабовзийт КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева доклада а Пленума решеней а чулоацам, хIаьта из дерригa къамаьл хIара къахьегама коллектива декхарашца дувз.

«Лаьтта леладара культура—КПСС ЦК июльски Пленума дIадехарий боараме» яхача темах беседа йир агитатора А. К. Момотова «Путь к коммунизму» колхоза № 3 йолча механизированни отряде. Из дош доашхача хана цо боахама тайп-тайпарча участкашка къахьегарий балха хьокхамаш вIаши нийсдара дукха цифраш кхийлар. Цунца цхьана цо хьахьекхар шоай балха хьокхамаш лакхдара дуккхабарий йоккхий торонаш йолга. Цу къамаьла юкъебаьхкача механизатораша а дукха факташ кхийлар шоай къахьегама вахарера. Цу механизированни отрядо толамца чунийца даьхад гурахь дийна ялаташ, 372 гектарах хIаране тIара 45 центнер ялат а оардаш.

ХIанз района идеологически болхлой КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева города Бакуна Ленина орден дIалуш, Нохч-ГIалгIайчен, Черсий-Балкхаройчен, Къилбаседа-ХIирийчен кулгалхоща вIашагIкхийттача хана тийнна хьехамаши рекомендацеши наха юкъе шерра дIайовзийташ а уж кхоачашъяра къахьегамхой тIахьехаш а ба.

Ю. АСИН.

КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъеш

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума, парте съездий, цул тIехьагIа хиннача парте ЦК Пленумий решенеша кийчъяьча парте аграрни политика доккха гIо - новкъостал дир вай республика юрта боахам дIахо дегIабоалабара.

Исторически мартовски Пленум хинначул тIехьагIа юрта боахаме яьча капвложеней боарам 2,5-зза лакхбеннаб, хIаьта 1978 шера 10 миллион сомал дукхагIа а бар. Юрта боахама керттера фондаш 540 млн. сома маьха я, е 1965 шера хиннарел 3,2-зза дукхагIа. 1977 шера Нохч - ГIалгIайчен юрта боахама энергетически низалаш 1,4 млн. говра-низ болаш яр, е 1965 шера хинначул 2,5-зза дукхагIа.

1977 шера республикага кхаьчар 184,9 эзар тонн стандартни тукашца йола минеральни удобренеш, е 1965 шерарчул 57,9 эзар тонн дукхагIа. Цу шерашка балха юкъедоаладаьд 33 эзар гектар хий дехка лаьтташ. КIезига болх баьбац «Боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана дIахо специализаци концентраци яр дегIадоаладара хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбара. Республике болх беш я боахамашта юкъера 20 совгIа объединении предприятии, аханел дукхагIа йола колхозаши совхозаши я цар доакъашхой.

Уж а материально - технически база чIоагIъяра тIаерзаяь кхыйола а мероприятеш чакхъяхаро йиш хилийтар республика колхозийи совхозийи къахьегама овсарле лакхъе. Юрта боахаме къахьегаш волча цхьан сага-сих 1977 шера 3303 сома маьха продукци яьккхай, е 1965 шерарчул 17 процент дукхагIа. Цу юкъагIа колхозхошта тела ахча 1,6-зза, хIаьта совхозий болхлошта телар—1,5-зза алсамдаьннад, шера юкъера лаьрхIача чуяхьа валови продукци 45 процент дукхагIа хиннай. Шера юкъера лаьрхIача йоаккхаш йола хьайбай боахама валови продукци 155,7 миллион сома маьха хиннай цу шерашка, е 28 процент дукхагIа. Хьайбаш 24 процент дийбад, цу даькъе детта доахан 27 процент, жа — 16 процент, хьакхарч — 28 процент. Дулх 38 процент дукхагIа даьккхад, шура — 42 процент, тха — 51 процент, фуаш — 23 процент.

Цу дерригне хьахьокх хьайбай боахама интенсификаци яра даькъе республика юрта боахама къахьегамхошта дикка хIама карагIдаьннилга. Из бахьан долаш укх тIеххьарча 12 шера бахача нахага 2,2-зза дукхагIа ехкай дулха продукташ, шура — 2,1-зза, фуаш — 8,3-зза, баьцадааараш — 1,9-зза, соми харбаз-пастеи — 1,9-зза дукхагIа.

Цу хIамаша вай гIаддуг, белгалдоахар КПСС ЦК Пленуме, бакъда цох, кхоачамбаь Iе йиш йолаш дац. Деррига а вайна хеттача тайпара дика лелац. КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пленуме белгалдаьккхача тайпара, карагIдаьнначун критически мах бе беза, кхоачамбоацарашка принципиально хьажа деза, КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума соцам, парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева енна указанеши рекомендацеши йизза кхоачашъяра дукха хIама де деза.

Юртбоахама продукци йоаккхилга, берригача балха дикал тоаелга парте XXV съездо дIадеххача тайпара дац хIанз а. Ховш ма-хилла, хьайбашкареи лаьтташцареи йоаха продукташ (комсашкареи генарашкареи дIанийккхача) кийчъяра пятилетка шин шера план кхоачашъяьй республико. Цхьа бакъда дуккхача колхозаша, совхозаша, районаша кхоачашъяьяц ялат, баьцадааараш, генараш, дулх, шура, фуаш кийчдара заданеш.

Юкъера лаьрхIача шера йоаккха юртбоахама продукци республике алсамъяовле а, вайна хеттача тайпара ювлац. Хьаэцаргда вай, масала, ялат доаккхилга. ВорхIлагIча, бархIлагIча, ийслагIча пятилеткашка а, иттлагIча пятилетка шин шера а тIа-тIа дукхагIа а доаккхаш шера юкъера лаьрхIача 528 эзар тоннага кхаччалца чуэц вай, из я 1961—1965 шерашка хиннначунца нийсдича — 132 процент. Цкъарчоа хеталу, из во хьокхам а бац, хIаьта пятилетка заданешка хьежжа а ба, аьнна. Бакъда вай сатийна Iе йиш йолаш дац, хIана аьлча Черсий - Балкхаройчене тIакхийттай 166 процент, Къилбаседа - ХIирийчене — 152, Краснодарски крае — 153 процент, Владимирски, Костромской, Смоленски областашка — 269—334 процент. Из де вIаштIехьдаьннад ялат дIадув лаьтташ алсам а ца доахаш.

Вай республике ялат кIезига даккхара керттерча бахьанех дар малагIа да аьлча, из да хьувкъам лоха хилар. Укх тIеххьарча 12 шера гектара тIара чуэцача ялата хьувкъам 5,7 центнер мара лакхбеннабац, хIаьта юкъера лаьрхIача чуэц 21,4 центнер. РСФСР дуккхача областашка гектара хьувкъам дукхa а лакхагIа ба.

Анализо хьахьокх, республика цхьадолча боахамашка хий дехкача лаьттаех во пайда эцилга. ДIадахача шера хий дехкача лаьтташ тIа хIамаш дIаювча 73 колхозахи совхозахи 20-не гектара тIара 20 центнер гаргга мара ялат чуэцанзар, е хьалхалаттача боахамашкарчул шозза-кхозза кIезигагIа. Хий дехкача лаьттан хIара гектара тIара кIезига хьувкъам чуэц Гудермесски района «Дружба» совхозо — 14,7 центнер, «Назрановский» совхозо — 18,7 центнер, Сунженски района Кирова цIерагIча колхозо — 17 центнер, хIаьта Надтеречни района «Озерный» совхозе 600 гектарах хIаране тIара 14 центнер мара чуэцанзар.

Доккха зе ду гурахьа ялат дIадера ханаш телхаярах. Духхьал из бахьан долаш боахамашка чу ца дахьаш дус 20 эзар тонн ка бола ялат. Дукха доаду из чуэцача хана а. Из хул юртбоахама техниках лерттIа пайда эц эцарах. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи тоъаш бац шин сменагIа болх бара эша механизатораш.

Лоацца аьлча, ялата проблема къоастаеча кIезига дац кхоачамбоацараш. Из бахьанце республике хьувкъам лоха ба. Нагахьа санна юкъера лаьрхIача цхьан гектара тIара 21,4 центнер ялат чуэце, Назрановски, Ножай - Юртовски, Веденски, Малгобекски районашка 12—18 центнер мара чуэцац.

Вайцига къаьстта теркам тIабахийта беза хьажкIаш кхеяра. Хий дехкача лаьтташ тIа дика хьувкъ уж. Бакъда цу кхоачамах республике хайра пайда эцац. Колхозашкеи совхозашкеи хий дехка 99 эзар гектар лаьтта да, хIаьта хьажкIаш дIаец 9 эзар гектара тIа мара. Из геттара кIезига да. Цудухьа КПСС Нохч - ГIалгIай обкома иттлагIча пленумо юрта боахама министерствагара, кхыча юртбоахама ведомствашкара дIадийхар хий дехкача лаьтташ тIа ялата лаьрхIа хьажкIаш дукхагIа дIаювлга а хIара гектара тIара 50—60 центнерал кIезигагIа йоацаш чуяр а Iалашделга.

Лаьттеи климатически хьалаши дIайнйна хIамаш хьувкъаяра аьттув болаш хиларах пайда а эцаш, ялат дукхагIа даккхара тIадерзадаь дукхa гIулакхаш чакх а доахаш, республика колхозаши совхозаши декхарийла я 1980 шера чудахьа ялат 550 эзар тоннаген хьажкIаш 150 эзар тоннагеи дIакхоачае.

Из йоккха программа толаме кхоачашъелга дукхагIча даькъе тийша да укх шера дIа мел йийна хIамаш дика чуэцарах. «Керттера дар сенах латт аьлча, из латт, — белгалдаьккхар КПСС ЦК Пленуме яьча доклада тIа новкъоста Л. И. Брежнева, — материально-технически база ханнахьеи массе оагIорахьареи кийчъярах, кхебаь хьувкъам лоацачa хапа чуэцарах, из боа ца байтарах».

Цу декхарах дика лоархIабир Шелковской района къахьегамхой. 12 балха дийнахьа 15765 гектара тIара ка бола ялат чуийца даькхар цар. Паччахьалкхенга ялат дохкара план тIехкхоачашйир. Ишта йоккха котало яьккхар лоаццача хаиз паччахьалкхенга дохкара на ялат чуийца даьккхача, плани социалистически декхараши тIехкхоачашдаьча Наурски, Гудермесски, Надтеречни районий кхаш леладераша.

КПСС ЦК июльски Пленума решенешта жоп луш хьалхалаттача колхозашеи совхозашеи лаьрхIар кхы а доккхагIа дола декхараш тIаэца. Укх шера паччахьалкхенга 165 эзар тоннал кIезигагIа доацаш ялат дохка йиш йолаш я республика, е хьалхагIа тIанийца хиннача декхарел 15 эзар тонн дукхагIа.

Укх тIеххьарча шерашка шекара свеклаш дикагIа хьувкъаю вайцига. Бакъда шекара свеклаш яхара темпаш вай тоъам беш яц. 200 эзар тонн свеклаш кийчъе езаш я республика, хIаьта гарггарча хана — 300 эзар тонн. Баха нах коартолашца Iалашбара 40 эзар тонн яккха езаргья вай.

ДIахо дегIадоагIаргда комсаш кхеелга. Парте областной комитетон республика Министрий Советон кийчъяьча мероприятеш тIа белгалдаьд 1980 шу хьатIакхоачаш республике 35 эзар гектар комсаш хулга, 150 эзар тонн комсаш чуэцилга.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешка хьежжа доккхий декхараш кхоачашде дезаш ба республика хьайбаш леладе раш. 1980 шу хьатIакхоачаш 20 эзар тонн бежана дулх (дийна долаш), хьакхий дар — 15 эзар тонн, устагIан дар—7,5 эзар тонн, шура — 125 эзар тонн кийчъе лерхI.

Укх шера хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 3000 а кхы дукхагIа а килограмм шура яккха гIерташ къахьегаш ба колхозийи совхозийи фермай доаркаш. Дийнахьеи буси хIара бежана 800—1000 грамм тIакхетийта лерхI бежа Iуша, хIаьта дулха дIачулу доахан 350—400 килограммал дайгIа доацаш хилийта. Жа Iуй декхарийла ба хIара бIаь жийна тIехьа 110—120 Iаьхар кхебе, дукхагIа тха даккха, птичницаша хIара яхкача котама тIехьара 210—220 фуъ гулде деза.

Хьайбай боахам дегIабоалабара из йоккха программа кхоачашъяра Iалаьмате боккха лоархIам болаш да мел эша доакъараш Iалашдар, аьнна белгалдаьккхар парте областной комитета Х-ча пленумо. Цудухьа массанахьа шерра хьаллаца доагIа Грозненски района 1 Мая цIерагIчеи Сунженски района «Победа» яхачеи колхозий, Гудермесски района «Терек» яхача совхоза коллективаша дIадоладаь дика доакъараш заданел тIех Iалашдара гIулакх.

Хьайбай боахам доакъаращца Iалашбара 1980 шу хьатIакхоачаш йол 215 эзар тонн, сенаж — 130, силос—740, доакъара свеклаш — 155, боаца хьоар — 50 эзар тонн Iалашде деза. Хьайбашта бехкача фуа лаьрхIа 260 эзар тонн ялат кийчдергда. Хьалъе лерхI 30 механизированни кормоцех, кийчдеча доакъарах карбамид, кхыйола белкови хIамаш а еттаргйолаш.

«Юрта боахама даькъе КПСС Центральни Комитето оттаду доккхийи чоалханеи декхараш кхоачашдарс, — аьлар Пленуме яьча доклада тIа новкъоста Л. И. Брежнева, — йиш хулийтаргья халкъа вахара хьал тоаделта кердача лагIа тIа даккха...».

С. БЕРСАНУКАЕВ,
КПСС Нохч - ГIалгIай обкома лектор.

Грозненски Iилма-тохкама института 50 шу дизарца дувзаденна, мехкдаьтта дахарен чакхдахарен Iилма-тохкама балхаш деча цIаккха кIаьд ца луш пайдане къахьегарах «Нохч-ГIалгIай АССР Iилмани техникан заслуженни деятель» яха цIи еннай института дукхкхача Iилма-тохкама болхлошта. Царех ба сурта тIара бараш а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) института директора заместитель С. Н. Хаджиев, А. С. Попов — заслуженни автослесарь, А. Н. Переверзев — директора Iилман даькъа заместитель, Г. П. Важнова — группа руководитель, В. Т. Суманов — лабораторе заведующи, Н. Л. Тишевский — токарь.

И. ПЛИЕВА сурт.

Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама института (ГрозНИИ) ~ 50 шу

ЗАМАНЦА ГIА БОАХАШ

Грозне мехкдаьтта промышленность хьайолаенна тоьал дукха ха я. XIX-ча бIаьшерен ткъоалагIча шерашка хьалъяьй укхаза доаго даьтта хьадара мехкдаьтта чакхдоаха эггара хьалхара эрсий завод.

Цу ханашка вIалла лоадам боацача хьисапе доахар мехкдаьтте. ГIувнаш йоахар. ГIуванашкара мехкдаьтта леьжгашца хьалтIадоахаш болх баьраш а заводе йолхача турбашка чудетташ а нохчий бар. Мехкдаьтта чакхдоахаш хьахула продукташ шо-шоай цIераш а техка екъар — эфир, бензин, керосин, мазут.

Лаборатори яхаш йоккха цIи тиллача, массаза а чулатташ вола химик йоазох-дешарах цхьаккха хIама ца ховш хиина нохчо Сосламбек е волаш хиннача здане чу ведаращца кхухьар керосин (И. Соколов. Грозненски промышленностах дийцача дагадоагIарашкара. «Грозненски торгово-промышленни бюллетень». № 48, 1903).

1920 шу доладенначa юххье национализаци яьй Грозненски мехкдаьтта промышленноста, цу хана деиз йолаеннай из дегIаеха а.

Мехкдаьтта промышленноста национализаци яьчули юхаметтаоттаьчули тIехьагIа керда декхараш эттар къонача Советски Республикана хьалхашка: мехкдаьтта дукхагIа доахилга, хьадоаккхача мехкдаьттак гIойленагIча тайпара пайда эцилга, мехкдаьтта чакхдоахаш болх беш йолча установкай хьокхамаш тоаделга, мехкдаьтта дахаран чакхдахаран пайданагIа йола керда методаш дагайохилга.

Уж дешаш Iилман ларда тIа къестадар дукха 1928 шера октябре, «Грознефть» яхача Грозненски Кубано-Черноморски мехкдаьттан газовни промышленноста паччахьалкхен тресте техача приказаца вIашагIъелла яр Советски Союзе эггара хьалхарчарех цаI йола мехкдаьтта тохкамий центр — Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама институт (ГрозНИИ).

Институт вIашагIйоллара йола база хилар 1920—1927 шеращка «Грознефть» объедненне хиина промыслови заводской лабораторeш. Цар низаца кийчйир мел эш кадраш, оборудовани, Iилма-технически идеяш.

ГрозНИИ вIашагIйоллача хана болх беш 350 саг вар, царех чIоаггIа квалифицированни инженераши химикаши — 100 гаргга саг.

Дукхача шерешка геологе, бурув тохара, мехкдаьтта даккхара, мехкдаьтта чакхдаккхара даькъе тохкамаш ду комплексни институт хиннай ГрозНИИ.

1965 шера институтацара хьакъоастайир промыслови лабораторeш, хIаьта цар ларда тIа ше къаьстта хьайир мехкдаьтта промыслови Къилбаседа-Кавказски мехкдаьтта Iилма-тохкама институт (СевКавНИИ).

ГрозНИИ мехкдаьтта чакхдахарен мехкдаьтта химен институт а хинна дIаэттар. ХIанз ГрозНИИна чуйоагIа кертера институт (Грозне), Нижневолжски филиал (Волгограде), опытни завод (Грозне).

Институте (цун Грозненски отделенешка) къахьегаш 1500 гаргга саг ва, цу даькъе 47 Iилмай доктори кандидати, 450 совгIа дипломированни инженер. 18 Iилман болхлочун «Нохч-ГIалгIай АССР Iилман техникан заслуженни деятель» яха цIи еннай.

Института болхлошта юкъе 659 саг коммунистически къахьегама ударник ва, коммунистически къахьегама 33 коллектив я. 157 болхлочоа орденаши медалаши еннай.

Ше болх беча укх ах бIаь шера мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически промышленносте технически прогресса тIехьарча къовсамхой хьалхарча мугIарашка латташ хьайоагIа ГрозНИИ, мехкдаьтта Iилманен практиканен чIоаггIа лоархIаме хинна дукха доккхий балхаш кхоачаш а деш.

Цу шерашка мехка лоархIамегIарча мехкдаьтта центрех йолча Грозне йиллача институто тIом хьале хьалхарча хана кIоаргга тохкамаш даьд тайп-тайпарча мехкдаьттай лоаттама а къаьстта бензинови фракцешта а, духхьашха Iилман лардаш хьаяьй юхейисача мехкдаьтта хIамашта термокрекинг яра процессана, Къилбаседе Кавказе газови бедала лоаттам техкаб, дай-мехка эггара хьалхара сернокислотни алкилироване процесс кийчъяьй.

Дай-мехка тIом болча хана ГрозНИИ коллектив, фронта юхерча хьалашка нийсъелча, лелхеи ала бувлеи веществаш арахеца йолаелар, цу тайппара моастагIчох Кавказ лораеш хиннача бIуна доккха новкъостал а деш. Цу цхьан ханна дора алкилированеи каталитически крекингеи даькъера тохкама балхаш, тIаккха цар йиш хилийтар бирсача тIема шерашка авиацена лакхаактанови бензинаш хьаделга вIаштIехьдаккха.

1946 шера ГрозНИИ Iилмахоша кийчъяьча разработкаш тIара Грозне хьалйир мехка эггара хьалхара каталитически крекинга опытно-промышленни установка. Из дагалацарех В. С. Федоров керте а волаш йолча института болхлой группана Паччахьалкхен премиhь хьожайир.

1959 шера ГрозНИИ, СССР-е духхьашха, чаккъяьккхар цеолитий синтез, хIаьта промышленносте уж арахеца йолаярах мехкдаьтта чакхдоаха технологически процессаш хьаяра даькъе 1960 шера деиз геттара керда лостам хьабийллар 60-гIа шераш чакхдоалаш ГрозНИИ дунен тIа эггара хьалха, вIашагIлотайолийтараш а йоацаш, синтез йир гранулированни цеолиташта, кийч а яь юкъе ера хьалхагIа шоаш хиннача низалашца лакхаоктанови бензин 1,5-зза дукхагIа арахеца йиш хилийта йола керда тайпа крекинга катализатор — ЦЕОКАР.

Парафиний даькъе хьалхара моттиг ГрозНИИ-га я вай мехка.

Вай мехка микробиологически промышленноста лаьрхIа коачача парафиний йоккха тоннажни производство хьаяра хьакъехьа КПСС XXV съездо яь решенеш кхоачаш а еш, Ангарске, Ярославле, Горьке юкъейихьай дизельни доагоарашта карбамидни депарафинизацию установкаш, хIаьта Грозне — микросферически катализатора кхехкача тIоанацара коача парафинаш хьакъестаяра процесс.

ДIадахача шерашка институте техкай тайп-тайпарча моттигашкара даьхача мехкдаьттай дукхка бIаьш образецаш, уж чакхъяхара гIойленагIа йолча способий хьакъехьа рекомендацеш еннай.

Цу балхех хьахиннараша лард еллай городашка Кременчуге, Лисичанске, Мозыре, Ангарске, Москве, Грозне мехкдаьтта чакхдоаха дукхка заводаш хьалъяра проекташ уттаяраи реконструкци яраи, хIаьта иштта Болгарски Халкъа Республике Бургасски мехкдаьтта чакхдоеха завод хьалъяра а, и. кх. дI.

ГрозНИИ Iилмахоша шоай идеяши разработкаши тохк опытни завода пилотни установкашка. Бе-бе низ болаш — шера массехк литрагара массехк эзар тоннага кхаччалца мехкдаьтта чакхдоаккхаш 40 совгIа я уж. Цул совгIа опытни заводо арахец тайп-тайпара опытно-промышленни продукци, эггара хьалха, цеолиташи катализатораши.

Институте юкъейоалаеш я установкашка экспериментальни балхашта планировани яреи чакхдахареи, опытни даннешта анализи обработкеи яра, инженерни лоархIамаш дара, процессий математически модель хьаяра даькъера дукхка декхараш кхоачашде дезаш йола, М-6000 а опытни завода пилотни установкай а ларда тIа яьча Iилман эксперимента автоматизаци яра система.

Анализа кердагIа йола методаш юкъекхувл Iилман тохкамаш деча: спектральни, рентгенографически, дериватографически; вIаштIехьйоаккхаш латт электронно-микроскопически анализ.

Керттерча проблемаех дола лоархIамегIара тохкамаш Iалаьмате дукхача институтий Iилмахоща — СССР Iилмай Академе Сибирски отделене катализа институтаца — керда катализаторaши царна тохкамаш дара методаши кийчъяра даькъе СССР Iилмай Академе физически химе институтаца — катализа механически свойстваш Iомаяра даькъе, СССР Iилмай Академе органически химе институтаца — парафинашта дигидроциклизаци яра процессаш кийчъяра даькъе, кхычарца (40 гаргга) айхха цхьана къа а хьегаш ду институто, цу даькъе СССР-ен союзни республикай Iилмай Академей итт совгIча Iилма-тохкама институтаца а хIаьта иштта вузашца а.

ГрозНИИ цхьана гIулакхаш леладу дукхача социалистически мехкий — ГДР-а, ЧССР-а, НРБ, кхычар — Iилма-тохкама институташцеи предприятей тохкама отделенешцеи, дакъа лоац дунен халкъашта юкъерча мехкдаьтта симпозиумашка, Iилма-технически конференцешка.

Укх тIеххьарча шерашка институте шерра балхаш дIадоладаьд промышленни предприятешта — Омски мехкдаьтта чакхдоахача комбината, Салаватски мехкдаьттахимически комбината, Гурьевскии Грозненскии мехкдаьтта чакхдоахача заводашта, кхычарна — продукце дикал лакхъеча, стандарташи технически условеши кийчъечеи йолаш яраш кердайоахачеи новкъостал дара.

Институто кийчъяьи кийчъеши я продукцен цунна тохкамаш деча методаштеи 12 паччахьалкхени 4 отраслеви стандарт а 40 совгIа технически услови а. ГрозНИИ технически организационнии новкъостал а деш отрасле предприятей 25 продуктана Паччахьалкхен дикала Знак еннай.

Белгалара болх бу институто СЭВ-а членаш долча мехкашца дунеи халкъашта юкъе леладеча гIулакхий доазонел чухьа стандартизаци яра даькъе.

Ала дезаш да, институто тохкамий методашта кийчъеча дукхагIа йолча стандарташка институто ше дагальацача приборехи установкехи пайда эцаш хилар.

ГрозНИИ хьа а хинна хьайоагIача укх 50 шера цига болх беш хиннад институто чакхдаьхача Iилмени практически гIулакхех хьахиннараш белгалдаьча Iилмахой массехк ноахал.

ДIаихача шерашка институте беркате къахьийгад боккхийча Iилмахошеи производства организаторашеи М. Д. Тиличева, С. Н. Обрядчикова, А. И. Скоблос, Б. К. Америка, Н. П. Буторина, Л. Г. Жердева, В. С. Федорова, О. А. Артемьевас, А. Г. Бабукова, М. Е. Черныша, В. Г. Николаевас, З. Г. Оркина, К. Г. Лаврентьева, кхычар.

Укх тIеххьарча шерашка керда технологически процессаш кийчъяреи юкъеяхьареи гIулакха юкъе эггара доккхагIа дакъа лаьцад Iилмахоша: Е. С. Левченкос, А. Г. Малина, А. Г. Мартыненкос, М. Г. Митрофанова, Е. М. Брещенкос, Я. В. Мирске, Н. Ф. Мегеда, Н. Ф. Богданова, А. Н. Переверзева, С. Н. Хаджиева, И. К. Романковас, А. К. Мановяна, кхычар.

Института боккхийча Iилмахоща цхьана Iилма дегIадоаладара доккхий хIамаш даьд административни производственнии службай кулгалхоша: А. С. Курноскина, А. Т. Дудченкос, Г. Б. Шоца, Г. Н. Лордкипанидзес, Г. Н. Путилова, Б. И. Елисеева, К. Ф. Кизмока, кхычар.

Аспирантуре гIолла къона Iилмахой кийчбу институте. ХIара шера аспирантуре дешаш хул 30—33 саг.

Лакхе дийцача ГрозНИИ балхех лоархIамегIарчар хьахьокх, мехка мехкдаьтта чаккдахара гIулакх дегIадоаладеча керттера дакъа институтага хилар. Духхьал из бахьан долаш правительственни совгIаташца, Ленина, Октябрьски Революце, Къахьегама ЦIеча Байракха, ТIема ЦIеча Байракха, «Знак Почета» яха орденаш а луш, белгалбаьхаб института дукха болхлой. Института балхаш иштта белгалдаьхад Паччахьалкхен премеца, ВДНХ дошои дотои медалашца, ВСНТО премешца, кхыча совгIаташца.

Шеко яц, шиъ кховзткъалагIа шераш дIадоладеш йолча Грозненски Iилма-тохкама институто шиъ сийлахьа традицеш дIахохьоргхиларахи халкъа боахама лоархIамегIарча даькъа — Советски Союза мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьттахимически промышленноста технически прогресс сихъяра юкъе белггалара дакъа лоацаргхиларахи.

А. ЛЕОНТЬЕВ,
ГрозНИИ директор, химически Iилмай кандидат.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп луш, «Южный» яхача сомийбаьцадаарий совхоза коллектив пятилетка кхоалагIча шера доккхий декхараш оттадаьд шийна хьалхашка: паччахьалкхенга дохка лаьрхIад 5000 тонн баьцадаарши 2500 тонн сомаши.

— ЛаьрхIар кхоачашдергда, — йоах совхоза директора Визирханов Алимпашас. — Цунна тешал ду тха къахьегамхой айденнача хьинаро. Таханарча денга паччахьалкхенна дIаденнад 2650 тонн баьцадаараши 1770 тонн сомаши.

Бешамаш лелаерашта юкъе яьржача яхье хьалхарча метте латташ хьайоагIа Шидаев Iусмана кулгалдеш йола 11-гIа бригада. Цун коллектив башха дика помидораш хьалкхеяьй 44 гектар йолча беша. Уж ца йойташ чуэцилга да керттера декхар. Бригадо овсарле йолаш къахьег — хIанзлехьа дохкара организацешка цо дIаяхьийтай 560 тонн дика помидораш.

Къахьегама яхье дика хьокхамаш гойташ хьабоагIа томаташ хьалохьаеш бола болхлой: Султанова Хеди, Исмаиловар Мизани Мюаматн — йижарий, Бамбатова Тамара, Агуева ПетIамат, Дагаева Азман. Царех хIаране дийнахьа цаI-ах — шиъ норма кхоачашъю.

Шидаева бригадал тIехьа ца йиса гIерташ къахьег Салтаматов Махьмада кулгалдеча 10-ча бригада коллектив а. Цар пункташка дIаяхьийтай 308 тонн тIехдика помидораш.

Совхоза коллективага толамаш доахийтача «бахьанех» керттердараш да дика вIаштIехьбаькха болхлой къахьегами наха юкъе шерра йоаржаяь социалистически яхьи. Болхлой профсоюза комитето хIара дийнахьа итогаш ю баьча балха. Кхо ди юккъа материальни моральни стимулашца белгалбоах хьалхле яьккхачар къахьегам.

— Нахага йохка а продукци хьае а оаха дийнахьа 80 тоннага кхоачаш помидораш дIайохьийт, — йоах совхоза директора, — бакъда тороналш кхы а дукхагIа яр, уж дIанхахьа транспорт тоъаре. «Сельхозтехника» Шалински МРОс массаза телхаю тхона машинаш лоаттаяра график. Цо тIехьатетт томаташ хьагулъерий болх.

Эзар тоннал совгIа помидорех томат а кхыйола продукци а яьй совхоза ший пункте. Цига кулгалдеш волча Ш. Алавдинова дика вIаштIехьбаьккхаб пункта болх: дийнахьа а бус а сацац из. Цигара гIулакх дика леларах доккха дакъа доал слесарий-наладчикий Салтаев Хаважеи Матаев Сайпулайи.

Укх бехктокхамеча деношка «Южный» совхоза новкъостал деш ба республикера дешархой, промышленни предприятей дукхахабола болхлой. ХIара дийнахьа 500-нел совгIа болхло хул баьцадаарий бешамашка хьувкъам чуэцаш.

Кхычарна хьокхам телаш болх бу укхаза Грознера баьхкача локомотивнии вагоннии депошкарча болхлоша, Назранерча совхоза-техникума студенташа, гIишлонмонтажнии 3-ча управлене, Шалински РОВД болхлоша, Аргунски 3-ча юкъерча школа дешархоша.

Дика лел гIулакхаш совхозерча сомаш лелаберий а. ХIанзлехьа цар дохкара организацешка дIабахьийтаб 1770 тонн сомаш. Социалистически яхье хьалха латташ я Магомадов Хьамзат керте латта цхьоалагIа бригада. ПланагIа паччахьалкхенга 454 тонн сомаш бохка безача цу коллектив бехкаб 485 тонн. Кхы дIахо а сомаш хьабоахаши дIайбеча пункташка дIалуши я из.

Къахьегаме хьокхам телаш хьабоагIа цу бригадаца болхлой Джабраилова Зайнап, Магомадова Нура, Шахтемирова Нейля, кхыбараш. Дийнахьарча нормагIа 200 килограмм чуэца безача царех хIаране 300—350 килограмм Iажаш чуэц.

Гаьнна тIехкхоачашъю балха нормаш 4-ча бригада болхлоша Даудова Жовзанеи Янгалова Розаси. Массаза а шоайла къахьегама яхь лелаеш я Магомадова Айхолунеи Джабраилова Займанеи бешамаш лелаю звенош.

ТIайийца декхар кхоачашдара шерра болх боаржабаьб Шалински районерча «Южный» совхоза коллектив.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

Хьалхалаттарий опыт — массанена

ХIАРА ШЕРА — ТЕШШАМЕ ХЬУВКЪАМ

Шовзткъа шу совгIа ха я Сунженски районерча «Ассинский» совхозо баьцадаараши сомаши кхебу. Лакхача хьувкъамцеи боккха пайда эцаш хиларцен ший цIи республикана гаьнна арахьа дIахазийтай цун коллектив. ХIанзара толамаш, хаддаш аьлча, цIаьхха нийсденна гIулакх дац. Ткъо-ткъаь пхиъ шу хьалха 3 эзар тонн гаргга баьцадаараши эзар гаргга тонн сомаши мара гулбацар совхозе. ХIаьта хIанз хIара шера 12—15 эзар тонн баьцадаараши 3—5 эзар тонн сомаши чуэц, шера совхозага кхоачаш бола пайда 1,5—2,5 миллион сом ба. Ишта сурт да итт шу гаргга йолча хана.

Совхозе я бархI баьцадаараш леладеши кхоъ сомий бешамашка къахьегаши бригада. Царех хIаране цаI е шиъ культура мара лелаяц. Цо хIара болхлочун торо хулийт ше хьалкхееш йола культура массе а оагIорахьа ра дика йовза, цунна малагIа Iунал эш ховш агротехника Iомае. ХIаьта из ховш болхлочо хьега къа зехьа довц — хьувкъам дика хул.

ДIайийна хIамаш дика хьувкъийтача торонех цаI я хувц-хувцаш культураш дIаюв севооборот. Тха совхозе 9 кха да культураш дIаювш, цу даькъе шиъ — массехк шера тIаювла баьцаш дIаювш а долаш.

Цул совгIа укх тIеххьарча шеращка специалисташа дукхагIа балха юкъекхухь Iилманна карагIдаьнна кердадараш. Масала, морковь хьалкхееча оасар керттерча даькъе гербицидашца ду. Царца ду «оасар» томаташта а.

Хьувкъам чуэцача хана Iалаьмате доккха новкъостал ду механизатораша. ХIанз совхозага я томаташи моркови чуэцаш йола комбайнаш, лоархIам боллаш кIезигду цар уж культураш хьалкхеярга дIадодар.

Пятилетка кхоалагIа шу боккхача лоархIаме шу да юрта боахама берригача къахьегамхошта. Масе а метте наьха къахьегама хьинар айдаьд КПСС ЦК июльски Пленума решенеша, цига новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада положенешеи выводашеи. Пленума решенеш яйзачул тIехьагIа тха коллектив а кхыча тайпара лоархIам баьб ший тороний, тIанийцад хьалха хиннарел доккхагIа социалистически декхараш.

Совхоз планагIа паччахьалкхенга 12600 тонн баьцадаараши 1920 тонн сомаши бохка безаш яр укх шера. Парте ЦК Пленум хинначул тIехьагIа лаьрхIад 15250 тонн баьцадаараши 2300 тонн соми бохка. Таханарча денга дIаденнад 5 эзар тонн совгIа баьцадаараши 500 тонн совгIа соми. ХIаьта гуйра чуерзае тхо хIанз мара дола а мича деннад...

Къаьстта дикача дешаца цIи якиха безам боагIа Къахьегама ЦIеча Байракхеи Ленинеи орденаш йолча Адуев Хамид Измайловича кулгалдеча бригада. Соахка цу бригада коллектив, ша теха гаьнаш йохаяь йоллашехьа а, 47 гектар йолча бешара 171 центнер сом чуийцар хIара гектара тIара. Укх шера коллектив лаьрхIад цу бешара 9587 центнер сом чуэца, хьалхагIа социалистически декхаращца лаьрхIар — 8415 центнер яр. ХIанзлехьа бригадо паччахьалкхенна дIабеннаб 3 эзар центнер совгIа сом, хIаьта кхаь шера план 1 сентябрь тIакхоачаш чакхъяьккхай цо. Коллективе дикагIа лоархIаш ба болхлой: Губашева Алпату, Смородина Клавдия, Джаубатырова Люба, Градова Антонина, Маашева Сапират. Цар шоай балха нормаш хIара денна тIехкхоачаш а ю, бешамашта дика доал а ду.

Массехк шу да Тищенко Яков Михайловича бригадо 38 гектар йолча беша сомаш лелабу. ПланагIа 174 центнер гулъе езача, цу коллектив дош деннад укх шера хIара гектара тIара 202 центнер сом чуэца. Хьалххехьа а даьча лоархIамех 13 эзар центнер сом бала мег бешара — шин планал совгIа! Коллектив декхар тIайийцад СССР кердача Конституце шу дузача денга кхаь шера план кхоачашъе. ХIанз ший дош кхоачашдара гаргагIертай из.

Кхычарна хьокхам луш къахьег цу бригада болхлоша Закриева Айсаре, Ковалева Верас, Воробьева Наташас, Асуева Поштас, Бисултанова Хадишата, кхыбараша.

Совхоза коллектива доккхий толамаш даха новкъостал ду шерра йоаржаяьча социалистически яхьо. Масала, Адуева бригада Тищенкой бригадаца яхь лелаеш я. Дукха ха яц хьалхарча ах шера итогашка хьежа. Хьалхара моттиг Шундрин Анатолий Никифорович керте латтача 5-ча бригада коллектив яьккхар. Цунна елар карара нара тела совхоза ЦIе байракхи 1500 сом ахчан совгIати. ШоллагIа моттиг Я. М. Тищенко керте латтача бригадо яьккхар. Цунна деннад 1000 сом ахчан совгIат; 500 сом ахчан совгIат деннад йиълагIча бригада коллектива (бригадир — Гребенюк Моисей Иванович).

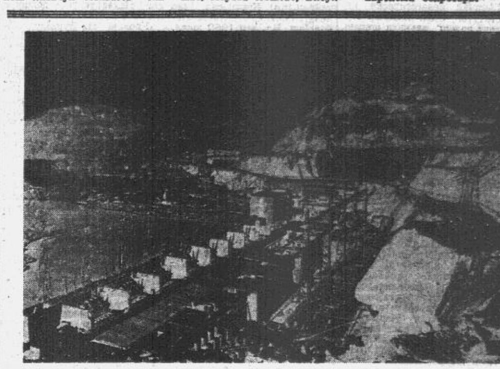
ХIанз, парте Центральни Комитета июльски Пленума решенешта жоп луш шоаш тIайийца декхараш кхоачашдеча хана, къаьстта чIоагIа хьинар айденнад совхоза къахьегамхой. Керттера балхаш помидораши сибазаши чуэцача даьржад. ХIара дийнахьа совхозо дIалу паччахьалкхенна 100 тоннал кIезигагIа йоацаш помидораши 20—25 тонн сибази.

Белгалдаккха безам ба Ассиновски станицерча школай дешархошеи хьехархой коллективеи совхоза ду доккха новкъостал.

Баьцадаараши сомаши лелаберий толамаш хьалхарча а керттерча а даькъе цар ца телхаеш лелаеча агротехнически бокъонаша доахийташ да. ДикагIйолча ханашка дIаюв баьцадаарий культураш, иштта ду сомий бешамаш дIайогIилга, йоIилга, удобренешцеи гербицидашцеи царна гIулакх делга, хий деттилга, лоацца аьлча — дерригa балхаш.

Иштта болх беш хилар бахьан долаш СССР Конституце шу дузача денга кхаь шера заданеш кхоачашъяь яргья, лакхе аьнача бесса, Х. И. Адуева, Я. М. Тищенкой, хIаьта иштта В. И. Фитюленкой бригадаш. Царгара хьокхам ийбу кхыча коллективаша а.

В. КОСТИН,
«Ассинский» совхоза партйона секретарь.

Таджикски ССР. Нурекски ГЭС-е настта болх бе йолалургья 300 эзар киловатт мощность йола ворхIлагIа агрегат. Графикал хьалха а баьнна монтаж еш латт цунна. Из да гидростроителаша СССР Конституце шу дизара кийчдеш дола къахьегама совгIат.

Укх шера болх бе йолаялийта езаш я ГЭС-а бархIлагIа агрегат а. Шоай декхараш кхоачаш а деш предприятеша-поставщикаша Харьковски турбиннии запорожски трансформаторнии заводаша, «Уралэлектротяжмаш» свердловски заводо, Чеховски «Гидростальконструкце» ханал хьалха ейтай цунна эша оборудовани.

Нурекски гидроэлектростанци ший тайпара я. Цун 300 метр лакха плотина хьалъю ийс балл сейсмичность йолча районе. ХIанз из лакхъеннай 270 метрга кхоачаш.

Нурекски ГЭС ханал хьалха, пятилетка чакхйоаллаш проектни мощностага 2,7 миллион киловаттага кхоачаргья.

СУРТА ТIА: Нурекски ГЭС.

Р. НЕТЕЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Критика яьчул тIехьагIа

«СОАХКАРА ГIАЛАТАШ ЦА ХИЛИЙТАРА»

ишта цIи йолаш яр 12 августа арадаьннача газета тIа оаха кепатеха газета рейдови бригада корреспонденци. Сунженски района юрта боахама управлене начальника В. Кравченкос язду цунах лаьца:

«...XX партсъезда цIерагIча колхозе доакъар Iалашделга эсала лелаш хилара дош дийцад Ассински станичии Совета исполкомеи колхоза партнома заседанеи.

Колхоза правлени декхарийла яьй колхозе силос кийчъяра отряд вIашагIйолла а, цунца хургбола нахи техникеи, хIаьта царна хIара дийнахьа йоагIа заданни къоастае а. Йол Iалашъяра план кхоачашъяра пайда эца лаьрхIад баьцадаараш чуэцаш латтача бешамех, кулгашца баьцаш хьакха йиш йолча эрий уж тIаювлача моттигех, наькъа йистоех. ХIана Iалашъяь йол я 500 тонн гаргга, силос — 6100, сенаж — 2000, ча — 45000 тонн, соахка 1500 тонн мара (ча) ца хиннача.

Силос Iалашъяра план кхоачашъяра ший хьажкIаш йоацача XX партсъезда колхоза дIаеннай «Заветы Ильича» яхача колхозера 110 гектар хьажкIаш. Доакъар сихдаь дIахо а Iалащдеш да».

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка республика мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте беркате болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота** лойла нов. **Мановян** Андраник Киракосовича — Iилмай доктора, ГрозНИИ отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1978 ш., 29 сентябрь.

Пропагандисташ вIашагIкхетар

Городе Назране хилар политически экономически дешара 1977—1978 шера итогаштеи кердача шера хьалхашка латтача декхараштеи хетаяь пропагандистий районни слет. Цига керттера доклад йир КПСС Назрановски райкома секретара А. М. Тутаева.

Шоай пропагандистски балха опыт ювцаш слете къамаьлаш дир М. М. Цокиева — Назрановски совхоз-техникума директора, Н. Д. Нальгиева — мельзавода директора, Ш. Паршоева — «Экажевский» совхоза керттерча агронома, М. З. Бекова — АТП директора, кхычар.

ДикагIболча пропагандисташта парте райкома сийлен грамоташ елар, хIаьта цхьабараш района сийлен УлгатIа баьхар.

С. АЛИХАНОВ.

Азербайджана районни центра — Саатлена йисте Iилмахоша лерхIачох Лаьттан манти тIехенна эггара гаргагIа улл. 15 километр кIоаргга чудахийта лерхI укхаза тIехкIоаргача скважинашка бурув. Буровикаша шозза чакхъяьккхай 3550 метр дистанци, 295, 445 миллиметр диаметр йола бурув а тохаш. ХIанз Саатлински буровойна эггара бехктокхамегIа йола ха хьатIаэттай — проходчикаш 350 тонн совгIа дозал дола колонна ствола чу Iочуоттае езаш ба.

СУРТА ТIА: Саатлински буровой.

ТАСС фотохроника.

Кхоана-хьехархочун Ди

Республика столица школашта юкъе эгтара дикагІчарех цаІ лоархІаш я № 56 йолча школа коллектив. Укхаза белгала дика толамаш даьхад кхувш йоагІача тІехьенна кІоаргга знанеш, коммунистически кхетам балара балха тІа. Кхычарел хьалхагІа дІадоладаьд цу школа хьехархоша дешар кабинетни системагІа хьехилга.

Къаьстта чІоагІа йоакхо ю школе юххьанцарча классашка дешаш бариЙ.

СУРТА ТІА: методически совет чакхйоаккхаш ба (аьттехьара аьрдехьа) юххьанцарча классай завуч Н. В. Скок, хьехархой Н. Е. Абдулаева, Н. С. Зайцева, В. И. Марченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЦАР СИЙ ДУ

Тобол яхача хин лакхача берда тІа латтача школа корашка къаьга сийрда малх чухьежар 1956-ча шерарча цу ахкан дийнахьа. Кора йистте латтача Салмана партагара дІахьежача дика бІаргагора Тобола вож берд. Тахан тІеххьара ди да Салмана укхаза вагІаш доаккхаш дар. Дукха ха ялалехьа из а цун новкъостий а аттестаташ хьадала актови зале хьабехаргба.

«Кхоана дІадолалургда-кх из доккха вахар оалаш дар», — яхаш ши-шийца уйлаш йора цо. Школаца къастарал совгІа ше хьалкхийннача моттигаца а къаста везаш вар из. Массехк ди даьлча Кавказе баха дІабаха кийчлуш бар ахкар дезал.

Салмана аттестат дІалуш директора хьаттар:

— Мича деша отта дагавахьо?

Хьехархо хила лаьрхІад аз, аьнна цо жоп делча цецваьнна цунна бІарахьежар директор. Школе массанешта ховш дар из техникаца чІоагІа безам болаш волга. Цудухьа цо технически вуз хоржаргья моттар царна. Дале а, наха професси харжара наькъаш хьалхе а довза хала да. Иштта школа чакхъяккхарга ше гарга ме гІорта хьехархой балха безам тІабодар Салмана.

Цудухьа шоай дезал Нохч-ГІалгІайчене цІабеча 1958-ча шера из деша эттар Нохч-ГІалгІай педагогически институте. Сиха дІадахар студент волаш даьккха шераш. 1963-ча шера Хаматханов Салман СоагІапчарча юххьанцарча школа директоралла хьожавир.

— Болх бе дІаволалуш дукха халонаш ниислора, — яхаш тахан дагалувц цо из ха.— Цкъа-дале, школа коллективана кулгалдара опыт ца хиларал совгІа, цІаккха хьехархочун болх а банза вар со. ШозлагІа-дале, школе къоастаданза дукха боахамаорганизационни дешаш дар, чакхъяккха езаш ремонт, эца езаш гойтара пособеш, дукха кхыйола хІамаш яр.

ХІаьта а царех бІукъожабеш вацар къона специалист. Ди тІехь шаьрлора балха говзал, хьаІовр опыт. Цунга хьежжа кІезиглуш латтар духьалъувтта халонаш а. Цхьабакъда къонача директора каст-каста дагаухар ше цхьан хана ваьха а школа чакхъяьккха а Казахстана Кустанайски областера Денисовка яха юрт. Ший отпуск йолча хана цунах бІаргтоха лаьрхІа наькъа араваьлар СохІипа Салман. КІаларча ший новкъостаща дехарах цига Іе лаьрхІар цо. Корабир специальностах бола болх а — районо инспекторалла дІанйцар из. Цига волча хана ший дІахора вахар хеттар цо Молдаверча къонача йоІаца. ХІанз цуннеи цун сесага Валентина Григорьевнайи кхувш доагІаш ши бер да. Мар а сесаг а шаккхе МагІалбика районерча № 20 йолча школе хьехаш ба.

Цар шинне а бераштa дешар дикагІа хьехарал совгІа кІоарггa уйла ю кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балара дешай. Цудухьа уж бовзаш мел бараша сий ду цар шинне а.

Б. ЧЕРБИЖЕВ.

СУРТА ТІА: наьна метта урок чакхйоаккхаш ва Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни хьехархо С. С. Хаматханов.

Автора сурт.

ТІЕХЬЕННА — ДИКА КХЕТАМ

Занятеш яьнна тоъал ха яр. Классни кабинете цхьаь ягІа къона кхалсаг. Хьалхашка уллача каькхата тІа цхьа хІама а яздийя, тІанкха уйла ю цо. Иштта ягІаш кІеззига ха йоаккх, юха а язде йолалу. Хьадийлла ихо-днъ книжка улл цун истола тІа. Цар тІа хьеж.

Политически кружоке е беседа кийчъеш я из. Чоалхане я тема: «Пролетарски интернационализми буржуазни национализми». Теоретически яшха, вахарца ювза, ладувгІаргдолча наха кІоаргагІа кхетаергйолаш масалаш дІоаладе деза.

Иштта кийчлу из заняти е массаза а. Беседа чакхъяьлча, ладийгІараша мишта кхетаьй а хьеже, цІагІа е задани лу, гІо дара эша литература могаду.

ЦІенхаштта леладу кружоке занятеш яра гІулакх Абазова ЗураІас. МоллагІа а ше дер бехктокхаме хеташ ду цо. Иштта я цун оамал.

Грознерча № 42 йолча юкъерча школе истори хьехаш я ЗураІа. Ер барайттагІа шу да из бераштa дешар хьеха а кхетам бала а йоласнна. ВорхІ класс яьккха мара яцар Хаджимурадова (цу хана иштта яр цун тайпан цІи) Киргизера ше яьча Йоккхача АтагІа цІайоагІаш. Из дар 1960 шера. ХІаьтта йолаелар из юххьанцарча классашка хьеха. Цу хана хьехархой тоъацар, наьна мотт хьехараш къаьстта. Цхьа моллагІа доаца хІама хетар къонача йоІа шийга кхаьча болх. Доккха ираз лерхІар.

Деша хайнача юххьанца денз хьагар из шийна хьехац хиннача ОлейниковгІар Иван Григорьевичи Ольга Ивановнеи, Туркенич Полина Лукьяновна санна хьехархо хилара. Царех эгтара дикагІбола нах хетар, эгтара безагІбар. Цар бу хьехам, оала дош дег чу дужар.

Предметех къаьстта дезаделар йиІига истори. Иван Григорьевич санна, из хьехаш хулга дар цунна дагалаьттар...

Дика кхетадора ЗураІас ший образовани геттара кІезига хилар. Бераштa хьеха йолалушше а Грозненски педагогически училище заочно деша йода из. Дика дешаш чакхйоаккх цо училище. Бакъда истори хьехара из кхоачам бацар. 1967 шера Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен педагогически институте, шийна дукха езача исторически факультете деша йода из.

— Дезе а ца дезе а динза даргдоаца хІама ма-дий ер аьнна Іомадацар аз истори. — йоах ЗураІас. — Безам а болаш, са а къердалуш дешар. Нагахьа санна вахар юхадоладе деза Іа, фу де безам ба хьа хІанз сайга аьлча, цу хаттара уйла е ца езаш дала жоп да са, истори хьехаргдар аз. Иштта дукха деза сона сай предмет.

Дика дешаш чакхйоаккх ЗураІас вуз. Юкъерча школе хьеха йохийт из. Дуккхача шерашка дагалаьттача хІамах кхув...

«Мехка халкъа боахам кхоалагІча пятилетке дегІабар» яхаш я урока тема. ЗураІас лоацца дувц цу шерашка советски халкъа карагІдаьнна доккхий хІамаш. Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом болабенна пятилетка план юкъагІъяккхар. Цо бувц социализм хьалъеш цу шерашка хьалха лаьтта нах стахановцаш, фашистски эскара духьала беча тІем тІа гучабаьнна турпалаш, Даьхе моастагІчох лораеш беча тІем тІа советски наьха кхы тІа а чІоагІденна халкъий доттагІал.

Безаме чакхйоал урок. Пятилеткашка гІолла хьаена стахановций эстафета хьанйца хІанзарча пятилетка бола вай республикера коммунистически къахьегама ударникаш лаха а уж мукъача урока тІа бувца а задани лу дешархошта ЗураІас.

Дукха еза дешархошта цо еш йола занятеш, уж ладувгІа дог доагІаш хул.

ДІадахача шера цо кулгалдаьча бархІлагІча «Г» классе цхьаккха бер чудисанзар. ХІаьта цун предметагІа тІехьавусаш дешархо цІаккха а хиннавац.

Урокаш тІа ЗураІас дагадохийт бераштa школера чакхдаьлча вахаре цхьа къахьегама никъ лаца безаш хилар. Соахка бархІ класс яьккха цун дешархой Бабенко Коля, Лубянская Лена, Камышанский Гена, Москвичева Грознерча учетеи механизацеи техникуме деша бахар, хІаьта Великова Женя, Лянидевский Толик — профессионально-технически училище.

Абазовас хадданза теркаме лоаттаду хьалкхувча тІехьенна коммунистически кхетам бала безаш хилар. Дукха ха йоацца мукъача урока тІа «ХІана вах хьо дунен тІа?» яхача хаттара жоп яздайтар ЗураІас дешархошка. Цар даь йоазош, харжа безам бола професси тайп-тайпара ювцаш дале а, чулоацам цаІ болаш дар. Масала, цхьан йоІо яздора: «Кхийначул тІехьагІа хьай лоІаме вахар дІадоладеш уйла ю Іа «мишта ваьха чакхваргва» яхача деша. Саг декхарийла ма-вий ший моттиг хьалаха а хьалаца а, вешта аьлча, вахаре ше берга бола къахьегама никъ къоастабе. Сона хетачох, шийна професси харжар дац керттера дар, лоархІаме да бокъонца вола саг хилар; вахар а хІара денна хьай гІулакх доагІаш бола нах а безаш, хІаьта иштта Іалам лорадеш, вай йоккха Даьхе езаш вола саг хилар».

Абазова ЗураІас, цу тайпара, дешар хьийха ца Іеш, бераштa бокхка коммунистически кхетам а лу, адамий сийрда кхоане хьалъеча юкъе хьинаре къахьегаргдола нах хьалкхебе а гІерт.

Бокхка мах баьб Абазова ЗураІас беча балха: дІадахача шера цунна елар Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни хьехархо яха цІи, хІаьта укх шера — «Знак Почета» яха орден.

Ю. ЧАХКИЕВ.

ФИЗКУЛЬТУРА ХЬЕХАРХО

Ийнкхача дийнахьа № 46 йолча школа спорта майдан тІара хьахозаш хул локхаш йола шюклекхарг. Хьехархочо дешархой физкультура урока тІахьехаш я из. ЛаьрххІа йола урок дІайолаялехьа дегІ паргІата доаха упражненеш яйт Валентин Александровича. Цул тІехьагІа дІайолалу урок.

Цу урокаша дика хьахьокх Костюков ший болх дика бовзаши дукха безаши физрук волга. Из гучадоакхх школерча дуккхача секцеша а. Школе я волейбола, баскетбола, яйгача атлетика, стола тІарча тенниса, шашкехи шахматехи ловзарий секцеш.

ХІанз ший коллегащца — Сальников Николай Константиновичацеи Тангиев Іумара Асхьабацеи шоай школера дешархой кийчбеш ва из ВЛКСМ 60 шу дизара хетадаьча спортивни цІейна юкъе дакъа лаца.

— Фу толамаш даьхад оаш дахача дешара шера, — аьнна шийга даьча хаттара жоп а луш, Костюкова дувц:

— Ши бІаь гаргга спортсмен-разрядник ва школе. ДІадахача дешара шера школе кийчваьв ГТО хьалхарча ступена 110 значкист, шоллагІча ступена — 50, кхоалагІча ступена — 88. Дика спортсменаш ба ворхІлагІча классера дешархо, шахматист Запорожец Сережа, спринтер, 10-ча классера дешархо Хлебозаков Сережа, 10-ча классера футболист Абуев Руслан, лакхала тувсалуш вола Абубакаров Хаваж.

Спорта везац мекъавар, дисциплина йоацар. тІах аьнна воацар. Из дика кхетадеш ва физрук ше а, ший дешархой а цох дІакхетабеш хьа а воагІа из.

БархІ шу да Костюкова школе болх бу. Цу хана денз цкъа еннаяц цо ше дог кхоардадергдолаш дика кийчъянза йола урок, массаза урокага дика кийчвеле, йоагІача бесса из дІайнхьа мара цІенгахьа вийрзаваац коммунист Костюков Валентин Александрович.

М. ГАДАЕВ,
хьехархо.

ФЕ ХИЛА

НаькъагІа лелара Правилай цхьан пункте дІаяздаь латт: «Переезда дІатІавала бокъо лац шлагбаум дІакъайла е дІакъовлаш латташ хилча, светофора цІеча сигнало бІа тувсаш е зовне сигнализаци болх беш хилча».

Цхьабакъда «Жигули» лехкаш хиннача И. Угурчиева теркалъьяц из бокъо, гаргакхаьча йоагІаш пассажирски поезд йолча ханна переездах тІехъэккха веннав из, цхьабакъда дІатІехъэккха ца а кхувш, ше ма-йоагІа машина тІакхийттай поезд, бІаь метр совгІа текхаш йихьай тепловозо автомобиль. Хала човнаш а яь больнице вихьав водитель меттел, цунца хинна пассажираш а.

Веденски «Сельхозтехника» водитель М. Н. Исаев духьаленаш йоацача переезде гаргакхаьча йоагІаш поезд йий ца а хьожаш, бухь билла водаш хиннав, цу ханна магІахьара ІойоагІа товарни поезд тІа а кхийтта лозаваь из больнице вихьав.

Цу шин моттиго шаьра хьахьокх, наькъагІа лелара Правилаш ца хар е, хой а, кхоачаш ца яр бахьан долаш водитело доккха зулам ду шийна а шийна улув багІараштa а.

ДІадахача кІиргагІа 52 хатар хиннад республика наькъашка транспортаца дувзаденна 4 саг ве а вувш, 29 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» — «ТАВРИЯ»

Селхан С. Орджоникидзе цІерагІча стадионе чемпионата 33 туре «Тереко» тІайийцар Симферополера «Таврия» яха команда.

Из вІашагІкхетар чакхдаьлар счет 4:1 а йолаш хьаьший толаш.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Вай халкъа боахама лоархІамерча доакъоех цаІ да советски торговли. Из дегІаахарга, цун болх лерттІа леларга, культурно гІулакх дарга хьежжа мара кхоачашде йиш яц халкъа вахара материальни культурни боарам лакхбе аьнна КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь керттера декхар.

Партеи правительстваи бокха мах бу торговле болхлой къахьегама. Даьхен совгІаташ — орденашн медалашн еннача торговлеи юкъара кхача кийчбечеи болхлошта юкъе ба тха района потребкооперацe къахьегараш а.

Тха Сунженски райПО правительственни совгІаташ деннарех ба Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаю Серноводская станицерча универмага кІадай отдела заведующи Т. Батаева, «Знак Почета» яха орден енна маьхк еча завода болхло З. Колойтанова, «За трудовое отличие» яха медаль енна Троицкая станицерча универмага кІадай отдела заведующи А. Мельникова, кхыбараш.

Дика къахьегаш хьайоагІа тха коллектив иттлагІча пятилетка укх кхоалагІча шера. Духхьал хьалхарча ах шера бахача нахага планал совгІа оаха дехкар 414 эзар сома маьха товараш, ах шера план 25 июне кхоачаш а еш. ИттлагІча пятилетка шин шереи ах шереи районе бахача нахага дехкад 67808 эзар сома маьха товараш, вешта аьлча, цу юкъа планал совгІа дехка товараш 1246 эзар сома маьха да. Бахача нахага планал совгІа товараш дохкаш чакхйоаккхаш латт оаха укх шера кхоалагІа квартал а. ТІеххкхоачашъяьй товарооборота кхаь квартала план а.

Укх шера хьалхарча квартала балха итогех респотребсоюза правлене тха райПО коллективана елар Сийлен грамота а 700 сом ахчан преми а. ШоллагІча квартала балха итогех тха коллектива деннад КПСС райкомеи райисполкомеи хьалхарча степена Диплом, районни сийлен Улга тІа а яьккхай. ШоллагІча квартале дика къахьегарах тха райПО коллективана елаш Нохч-ГІалгІай респотребсоюзеи торговлеи потребкооперацеи болхлой союза обкомеи карара-кара луш йола ЦІе байракхи 3400 сом ахчан премии. Из байракх дІакарара ца йоалийташ тхоашка йита лерхІ укх кхоалагІча квартале а.

Тха райПО коллектива сий лакхдеш, социалистически яхье даим хьалхалатташ, планашн социалистически декхарашн тІеххкхоачашдеш хьабоагІа болхлой белгалбаха лов сона. Царех ба универмага кийчача баракъан отдела заведующи В. Кудинова, кІадай отдела заведующи Р. Кодзоева, ювелирни отдела заведующи Л. Хашагульгова, «Книга» яхача отдела заведующи Р. Теслович, Карабулак поселкерча тика когагІирса отдела болхло В. Серобородина, Нестеровская яхача станицерча хозмага болхло Х. Беков, Серноводская яхача станицерча «Книга» тика болхло Р. Эльжуркаева, кхы дуккхабараш.

Шоай планашн социалистически декхарашн тІеххкхоачашдеш къахьегаш ба коопгастрономеи общепитеи болхлой. Масала, коопгастронома болхлоша 2692 эзар сома маьха кхачан товараш дехкад бахача нахага, план 2663 эзар сом долаш. Общепита коллективо а тІеххкхоачашдаьд ший декхараш. Иштта цар къахьегар бахьан долаш тха райПО торо хилар бахача нахага кхачан товараш дохкара кхаь шера план шин шераи ах шераи кхоачашъе.

Нагахьа санна, райПО коллективо шера план 29 декабре кхоачашъе аьнна дош деннадале, хІаьта Р. Теслович, Л. Давыденко, В. Кудиновас кулгалдеча отделий коллективаша лаьрхІад шера планаш 7-гІча ноябрга кхоачашъе. Дукха коллективаш я шоай планаш СССР керда Конституци тІанийца шу дузача денга кхоачашъе дош денна а.

ХІара шера дегІаух материально-технически база. Из иштта хилар хоалу тхона а. Тха районе хьа а йийлла болх беш я керда специализированни тикаш. Масала, Карабулаке хьайийллай мебель йохка йоккха тика. Орджоникидзевская станице автовокзал йолча оагІорахьа болх бе йолаеннай керда специализированни «Автомагазин». Кхачан товараш дохка йоккха тика хьайийллай Троицке. Аршты, Мачи-Хутор яхача юрташка хьалъяь йоалаш латт керда тикаш, кхыяраш.

Цу дерригача толамаща цхьан долаш да кхоачамбоацараш а. ХІанз а дукха кадраш хувцалу тха, моттигаш ниислу растраташ хулашн, советски торговле бокъонаш телхаешн. Уж кхоачамбоацараш дІададахара тІаберзабаь ба райПО правлене, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша беш бола болх.

В. ШАИПОВ,
Сунженски райПО правлене председатель.

Ахархой кулгаш хестадеш

Республика кхашка хьувкъам чуэцача юкъагІа юрта боахама къахьегамхой санна, дукха гІулакхаш хул культура болхлой а. Цар балха лостам балар духьа, кхашка къахьегарий культураца дувзаденна хьашташ дизагІа кхоачашдар духьа культура министерства апрель бетта хьадда план оттайир. Цу планага хьежжа юрташка чакх а даьхад хІанз чакхдоахаш а да концерташ, спектаклаш, творчески вІашагІкхетараш.

Агитбригадайи автоклубийи, профессиональнии самодеятельнии коллективай балха моттиг хьувкъам чуэцача юкъагІа кхай тІарча станашка яр. Культура министерства вІашагІъехка республикански районнии агитпоездаш а хадданза кхай тІарча станашка хулар ялат чуэцача хана. Самодеятельни артисташца цхьана бар краеведчески изобразительни искусствайи музеяй болхлой, «Знание» общества лектораш, библиотекараш, бытовой гІулакхаш ду нахи медицина болхлойи.

Шийтта ди даьккхар республикански агитпоездо Назрановскии, Сунженскии, Надтеречни а, Шалински а, кхыйолча районий къахьегамхой болча. Наха езаелар цун доакъашхоша чакхъяьха социалистически яхье хьалхалаттараштa хетаь сайренаш-портреташ, хьалхарча цІови цІейи, хьувкъама цІейш, кхыйола тематически мероприятеш. Агитпоезда доакъашхоша хадданза теркам тІаухийтар толашагІа йолча опыта пропаганда яра дешашта, цІенхаштта критика йора балха тІехьабусараштa, къахьегама дисциплина телхаерашта.

Ахкан замалахьа денз республика районашка дукха къахьег Х. Нурадилова цІерагІча театра коллективо. Коллективе дика традици а хиина дІаэттад кхашка, фермашка, хьатташка юртарча къахьегамхоща творчески вІашагІкхетараш чакхдоахилга, ше гастролешка йолча районий художественни самодеятельноста коллективашта, культура болхлошта практически а методически а гІо делга.

Шефски балха дика тайпа да театра артисташа районни агитбригадай концерташка дакъа лоацилга. Иштта, Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артист М. Дудаеви артист Х. Чимаеви художественни самодеятельноста доакъашхоща цхьана дакъа лоацаш хилар Надтеречни района «Озерный» яхача совхозе хиннача концерте. Театра кхыбола актераш хиннаб цу района «Братский», «Горагорский» совхозашка, Ножай-Юртовски района Гагарина цІерагІча, Шерипова цІерагІча, кхыйолча колхозашка. Театра художественни кулгалхоша, актераша Надтеречни, Наурски, Ножай-Юртовски, кхыйолча районашка клубийн библиотекайн болхлошца чакхъяьхай практически семинараш.

Юртахоша чІоагІа хам бу театраца шоай тоссаденнача хьоашала. Цунах лаьца «Озерный» совхоза директора С. А. Умалатова йоах:

— ЧІоагІа дика хет, кхашка къахьегараштa уллув цар шоаш ца кхобеш бола къахьегам хестабеш искусства болхлой латташ хилар. ХІана аьлча эгтара керттердар къахьегамхой терко елга да. Ший балха хам белга, ший йоакхо елта сага гуш хилча цун дог ураотт.

Театра коллективо пхе бетта гойтача 147 спектаклага хьежав 36 эзар саг.

Август бетта денз юрта боахама къахьегамхой болча аха йолаеннай театра гІалгІай труппа. Цун гастролеш 29 августе хьаеллаш хилар МагІалбикерча «Октябрь» яхача культура Двореце. Цига гулбеннараштa къонача актераша гойтар К. Гольдоне «Шин аьлан Іу» яхача пьесах оттаяь спектакль. Цул тІехьагІа цунга хьожаш хилар Долакови СоагІапчеи, Йоккхача Ачалкхе а Инаркъе а, кхычахьа бахаш бола нах. Сентябрь бетта хьалхарча деношка гІалгІай труппа хилар Назрановски районе яха. Юрта боахама къахьегамхошта хьинаре культурни гІулакх дарах, творчески толамаш дахарах къонача артистий коллективана елар КПСС Малгобекски горкомеи горисполкомеи, КПСС Назрановски райкомеи райисполкомеи сийлен грамоташ. ХІанз Сунженски района къахьегамхой болча яха кийчлуш я труппа коллектив.

Дуккхача кхай тІарча станашка бовзаш ба паччахьалкхен филармоне артисташ а. Кхай тІарча станашка дукха концерташ деннад симфонически оркестра, РСФСР заслуженни артисткас М. Айдамировас, симфонически оркестра солисташа Р. Кошелеваси Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артиста В. Ковалевеи.

Юрта боахама къахьегамхой культураца дувзаденна хьашташ дикагІа кхоачашдар духьа чакхбоахача балха оаха юкъеувз кхычахьара тІаьхка профессиональни коллективаш а. Иштта, культура министерства хьожаярах республика районашка яха хилар Чувашски музыкальнии Новочеркасски драматическии театрий коллективаш. Къаьстта баркал ала доагІа Херсонски музыкально-драматически театра коллективана. Цун артисташ хилар республика ерригаш а хІана яц аьнна йолча районашка. Цар гойтача 20 спектаклага верригa а итт эзар саг хьежар.

Республика искусства болхлоша дика кхетаду кхашка шерра балхаш даьржача хана цига шоаш ца кхобеш боахкача наьха йоакхо елга кІоаргга маІан а бокхка мах а болаш хІама долга. Цудухьа хІанз комсаш, дуга, шекара свеклаш, хьажкІаш чуэцача а шоай творчестваца ахархой кулгаш, цар хьинар хестадеш, цар самукъадоаккхаш ба уж.

Иштта, Гудермесски районе яхай Х. Нурадилова цІерагІча театра коллектив, Шалински, Назрановски, Урус-Мартановски районашка концерташ луш ба филармоне артисташ, Наурскии Надтеречнии районашка йодаш я М. Ю. Лермонтова цІерагІча театра коллектив.

Искусства, культура болхлоша шоай къахьегамца дизза жоп лу юрташка идеологически болх хьинаре бара хьакъехьа баьча КПСС ЦК июльски Пленума тІахьехама.

А. МИТРОФАНОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР культура министра заместитель.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 сентябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «Стихаш ешаш...» 9.25 — «Шоана, дай-ноаной». 9.55 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.25— «Музеешкеи выставочни залашкеи гІолла». 11.25 — «Саг. Лаьтта. Дуне». ДІахьу Советски Союза шозза Турпалхочо, СССР летчик-космонавта В. И. Севастьянова. 12.10 — «Москвичка» яха телевизионни клуб. 13.25 — «УнахцІено». Іилман-популярни программа. 14.10 — «Спортлото» тираж. 14.25 — «ДоттагІал» яха телевизионни журнал. 14.55 — «Са пятилетка». Хьалхарча пятилетка 50 шу дизарга. 16.05 — Фильм-берашта. «Малха кІалхара моттиг» яха художественни фильм. 17.00 — «БІаргагуш дар — теша хала дар». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультипликационни фильмай программа. 18.35 — «9-гІа студи». ДІахьор — В. С. Зорин. 19.35 — «Потому, что люблю» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». 21.30 — «Лев Толстой — драматург». 22.35 — «Иллеца вахаре гІолла» яхача передача оагІонаш тІа гІолла.

II ПРОГРАММА

12.00 — «Светлячок». ЗІамигача бераштa лаьрхІа передача. 12.30— Бераштa лаьрхІа мультипликационни фильм. 12.40 — Социалистически яхьа дневник. 13.20 — Ленински комсомола 60 шу дизарга. «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш» яха телевизионни музыкальни конкурс. 14.20 — «Са сесага мар» яха Х. Нурадилова цІерагІча Нохч-ГІалгІай драматически театра спектакль (нохчий меттала). 15.50 — Кинонийкъбара альманах. 19.00 — Спортивни программа. СССР футболах йола чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Арарат» (Ереван). Тбилиссера трансляци. СССР хи тІарча поллох йола чемпионат. Алма-Атера передача. 20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш». 20.30 — «Кинонийкъбара клуб». 21.30 — «БІаьстан мукъам» яха художественни фильм.

1 октябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — «Зарядка е дІаотта». 8.55 — «Бахор» яхача Узбекски ССР Паччахьалкхен халкъа халхарий заслуженни ансамбла концерт. 9.25 — «Ялат». Телевизионни фильм. 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва». 11.40 — Фаьаг болча хьоашалгІа. «Царевна Лягушка» яха мультипликационни фильм. 12.10 — «ЦІердош — школа». Телевизионни документальни фильм. 12.30 — «Юртара сахьат». КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума соцамаш — вахаре! 13.30 — «Музыкальни киоск». 14.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Крылья Советов». 16.15 — «Дунеи халкъашта юкъера панорама». 16.45 — Тахан — хьехархочун Ди. Дакъа лоац СССР педагогически Іилмай Академе президента В. Н. Столетова. 17.15 — «Шун письмоех». Хьехархочун Дена хетаяь музыкальни программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Кинонийкъбара клуб». 19.15 — Р. Щедрин. «Сакъердаме байташ» яха фильм-балет. 19.35 — «Гипнотизер», «Фрак» яха «Тахан сайрийна — Фердандель» яхача циклацара телевизионни художественни фильм. (Итали — Франци). 21.00 — «Ха». 21.30 — «Шоана, юота къахьегамхой» — концерт. 22.00 — «Родинна Иринай иттлагІа лакхале» яха документальни фильм. 22.15 — Волейболах йола дунеи чемпионат. МаІа нах. Италера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Гитаристка Рената Таррага концерт. (Испани). 8.30 — Іилман-популярни фильм. 9.20 — «Музеешкеи выставочни залашкеи гІолла». 9.55 — Лирически иллеш. 10.25 — «Моаршал хилда, тха пионерски ЦІа». 11.00 — «Берашка болча безамца» яха телеочерк (гІалгІай меттала). 11.10 — Телевизионни документальни фильм. 11.30 — «Са хьалхара хьехархо». 11.40 — Ленински комсомола 60 шу дизара. «Бонивура дог» яха художественни фильм. ШоллагІа сери. 12.45 — «Тха обозрени». ДІахьу политически обозревателя Ю. А. Летунова. 13.30 — «Къонача зрителя театр». «ЧІоагІа хала оамал йола А. Муратова» яхача телевизионни спектакла І-гІеи 2-гІеи доакъош. 15.20 — «Премьера йолаллехьа дукха хьаахха» яра кинконцерт. 16.15 — «УнахцІено». Іилман-популярни фильм. 17.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Черноморец» (Одесса). 18.45 — «Халкъий мукъамаш». 19.00 — «Саги закони». 19.30 — Дунеи халкъий ашарий ди. Перерывах — «Бийса даькъала хийла шун, бераш». 21.00 — «Массарна а хьежа малх» яха художественни фильм.

РАДИО

30 сентябрь

6.30 — «Мерза овлаш чудара — сухул!». Шалински района свеклаш лелаечарах йола очерк (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 8.55 — Ашараш. 10.20 — «СалаІара минуташ» яха литературно-музыкальни композици. 13.00 — «Вай доттагІа — Іалам» яха радиожурнал (эрсий меттала). 13.40 — Литературин Нохч-ГІалгІайче (гІалгІай меттала). 14.30 — «Мама, со хьехархо ва» (эрсий меттала). 16.00 — «Дезале къахьегама кхетам балар» яха беседа (эрсий меттала). 16.15 — «ЦІейца даькъала ду шо, хьамсара хьехархой!». Концерт (нохчий меттала).

ХОАТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а Іолаш, йоачан а йоацаш, Іуйрийна дохк а доаллаш малхбоалехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 18—23, Грозне 21—23 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культуреи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерия — 2-54-30; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05282. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6784.